

INSTA ವಿದ್ಯಮಾನ

ವಾರದ ಪ್ರಚಲಿತ ವಿದ್ಯಮಾನಗಳು

KAS, FDA/SDA/PDO/ GROUP C, PSI/PC, TEACHER'S EXAMS

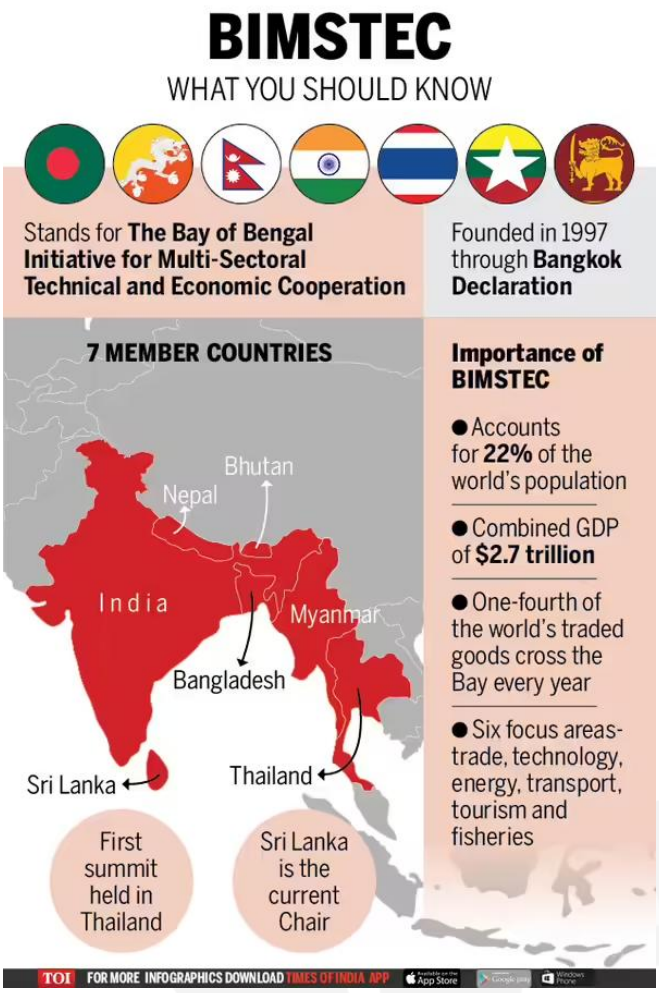
ಕನ್ನಡ & English

By- ನಂದನ್ ಸರ್

October 3rd Week 2026

- BIMSTEC ನ ದೆಹಲಿ ಘೋಷಣೆ
- 'ನಮೇರಿ ವೈಲ್ಡ್ ಕ್ಲಾಸ್‌ರೂಮ್' ಉಪಕ್ರಮ
- ಭಾರತದ ತೆಂಗಿನ ನಾರು (Coir) ವಲಯ
- ಪ್ರಧಾನ ಮಂತ್ರಿ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಹಾಯತಾ ಯೋಜನೆ (PMSSY)
- ವಿಶ್ವ ಆಹಾರ ದಿನ 2026
- ದಾಲ್ ಸರೋವರ
- ಭಾರತದ ಸಾಗರೋತ್ತರ ನಾಗರಿಕರು (OCI)
- ಮಧುಮೇಹ (Diabetes)
- ಭಾರತಕ್ಕೆ ಎರಡು ಹೊಸ ರಾಮ್‌ಸರ್ ತಾಣಗಳ ಸೇರ್ಪಡೆ
- PUFFINS ಟೆಲಿಸ್ಕೋಪ್ ಮಿಷನ್
- INS ಸಮರ್ಥಕ್
- ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಮೂಲಭೂತ ಹಕ್ಕಾಗಿ ಇಂಟರ್ನೆಟ್ ಸೌಲಭ್ಯ
- ಪ್ರಧಾನ ಮಂತ್ರಿ (PM) ಇಂಟರ್ನ್‌ಶಿಪ್ ಯೋಜನೆಗೆ 2 ವರ್ಷ
- ಉಡಾನ್ (UDAN) ಯೋಜನೆಗೆ 10 ವರ್ಷ
- ಆದಿತ್ಯ-L1 ಮಿಷನ್‌ನಿಂದ ಹೊಸ ಒಳನೋಟಗಳು
- ನಮಾಮಿ ಗಂಗೆ
- ಯುನೆಸ್ಕೋ ವಿಶ್ವ ಪರಂಪರೆಯ ಸಂಭಾವ್ಯ ಪಟ್ಟಿಗೆ 3 ಹೊಸ ಭಾರತೀಯ ತಾಣಗಳ ಸೇರ್ಪಡೆ
- ಬಿಡ್ರ್ ತಿಳುವಳಿಕಾ ಒಪ್ಪಂದ (MoU)
- PM CARES ಮಕ್ಕಳ ಯೋಜನೆ
- ಜೀವವೈವಿಧ್ಯ ಕ್ರಿಯಾ ಸ್ಥಿತಿಗತಿ ವರದಿ
- ಹಸಿರು ದೀಪಾವಳಿ ಅಭಿಯಾನ
- ಭಾರತದ ಮೊದಲ ಪರಿಸರ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗಳ ಕೆಂಪು ಪಟ್ಟಿ (RLE)
- ಮಂಗಳ ಗ್ರಹದ ಉಪಗ್ರಹಗಳ ಅನ್ವೇಷಣಾ (MMX) ಮಿಷನ್
- ನಮೋ ಭಾರತ್ ದಿವಸ 2026
- ಅಸಿಯಾನ್-ಭಾರತ ರಕ್ಷಣಾ ಚಿಂತಕರ ಚಾವಡಿ ವೇದಿಕೆ
- ವರುಣಾಸ್ತ್ರ ಟಾರ್ಪಿಡೊಗಳು ಮತ್ತು GSAT-7C
- ಜಾಗತಿಕ ಬಹುಮುಖಿ ಬಡತನ ಸೂಚ್ಯಂಕ 2026
- ಕಿಗಾಲಿ ತಿದ್ದುಪಡಿಯ 10 ವರ್ಷಗಳು
- ಭಾರತ್ ಸ್ಟೇಜ್ VII (BS-VII) ಹೊರಸೂಸುವಿಕೆ ಮಾನದಂಡಗಳು
- ಜ್ವಾಲಾ: ಭಾರತದ ಮೊದಲ ಖಾಸಗಿ-ವಲಯದ ಮೈಕ್ರೋ-ಕ್ಷಿಪಣಿ
- ದಡಾರ (Measles)
- ರಮೇಶ್ ಚಂದ್ ಸಮಿತಿ

ಅಂತರರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಸಂಬಂಧಗಳು
BIMSTEC ನ ದೆಹಲಿ ಘೋಷಣೆ

ಸಂದರ್ಭ: ಭಾರತವು ನವದೆಹಲಿಯಲ್ಲಿ ಆಯೋಜಿಸಿದ್ದ ಮೊದಲ **BIMSTEC** ಗೃಹ ಸಚಿವರ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ **ಅಕ್ಟೋಬರ್ 13, 2026** ರಂದು **ದೆಹಲಿ ಘೋಷಣೆ**ಯನ್ನು ಅಂಗೀಕರಿಸಲಾಯಿತು.

BIMSTEC ಕುರಿತು:

- **ಪೂರ್ಣ ರೂಪ:** ಬಹು-ವಲಯ ತಾಂತ್ರಿಕ ಮತ್ತು ಆರ್ಥಿಕ ಸಹಕಾರಕ್ಕಾಗಿ ಬಂಗಾಳ ಕೊಲ್ಲಿ ಉಪಕ್ರಮ. (Bay of Bengal Initiative for Multi-Sectoral Technical and Economic Cooperation)
- **ಸ್ಥಾಪನೆ:** 1997 ರಲ್ಲಿ **ಬ್ಯಾಂಕಾಕ್ ಘೋಷಣೆ**ಯ ಮೂಲಕ.
- **ಸಚಿವಾಲಯ:** ಬಾಂಗ್ಲಾದೇಶದ **ಢಾಕಾ**.
- **ಸದಸ್ಯರು (7):** ಬಾಂಗ್ಲಾದೇಶ, ಭೂತಾನ್, ಭಾರತ, ಮ್ಯಾನ್ಮಾರ್, ನೇಪಾಳ, ಶ್ರೀಲಂಕಾ ಮತ್ತು ಥೈಲ್ಯಾಂಡ್.
- **ಸ್ಥಾಪಕ ಸದಸ್ಯರು:** ಬಾಂಗ್ಲಾದೇಶ, ಭಾರತ, ಶ್ರೀಲಂಕಾ ಮತ್ತು ಥೈಲ್ಯಾಂಡ್.
- **ಉದ್ದೇಶಗಳು:** ಆರ್ಥಿಕ ಬೆಳವಣಿಗೆ, ವ್ಯಾಪಾರ, ಸಂಪರ್ಕ, ವಿಜ್ಞಾನ ಮತ್ತು ತಂತ್ರಜ್ಞಾನದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಸಹಕಾರವನ್ನು ಉತ್ತೇಜಿಸುವುದು.
- **ಭೌಗೋಳಿಕ ವ್ಯಾಪ್ತಿ:** ಬಂಗಾಳಕೊಲ್ಲಿಯ ಸುತ್ತಮುತ್ತಲಿನ ದಕ್ಷಿಣ ಮತ್ತು ಆಗ್ನೇಯ ಏಷ್ಯಾದ ದೇಶಗಳು.
- **ಮಹತ್ವ:** ದಕ್ಷಿಣ ಮತ್ತು ಆಗ್ನೇಯ ಏಷ್ಯಾದ ನಡುವಿನ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಸಂಪರ್ಕ, ಆರ್ಥಿಕ ಏಕೀಕರಣ ಮತ್ತು ಭದ್ರತಾ ಸಹಕಾರವನ್ನು ಬಲಪಡಿಸುತ್ತದೆ.

ದೆಹಲಿ ಘೋಷಣೆ ಕುರಿತು:

- **ಅಂಗೀಕರಿಸಿದ್ದು:** ಭಾರತ ಆಯೋಜಿಸಿದ್ದ ಮೊದಲ **BIMSTEC** ಗೃಹ ಸಚಿವರ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ.
- **ಪ್ರಮುಖ ಆದ್ಯತೆ:** ಭಯೋತ್ಪಾದನೆ, ಭಯೋತ್ಪಾದನೆಗೆ ಹಣಕಾಸು ಒದಗಿಸುವಿಕೆ, ಮಾದಕವಸ್ತು ಸಾಗಣೆ, ಮಾನವ ಕಳ್ಳಸಾಗಣೆ ಮತ್ತು ಅಕ್ರಮ ಹಣ ವರ್ಗಾವಣೆಯ ವಿರುದ್ಧ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಸಹಕಾರವನ್ನು ಬಲಪಡಿಸುವುದು.

ಪರಿಸರ
'ನಮೇರಿ ವೈಲ್ಡ್ ಕ್ಲಾಸ್‌ರೂಮ್' ಉಪಕ್ರಮ

ಸಂದರ್ಭ: ಅಸ್ಸಾಂ ಅರಣ್ಯ ಮತ್ತು ಹವಾಮಾನ ಬದಲಾವಣೆ ಇಲಾಖೆಯು, ಪ್ರಾಯೋಗಿಕ ಕಲಿಕೆಯ ಮೂಲಕ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳನ್ನು ಪ್ರಕೃತಿಯೊಂದಿಗೆ ಬೆಸೆಯಲು **ನಮೇರಿ ಹುಲಿ ಸಂರಕ್ಷಿತ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ 'ನಮೇರಿ ವೈಲ್ಡ್ ಕ್ಲಾಸ್‌ರೂಮ್'** ಉಪಕ್ರಮಕ್ಕೆ ಚಾಲನೆ ನೀಡಿದೆ.

'ನಮೇರಿ ವೈಲ್ಡ್ ಕ್ಲಾಸ್‌ರೂಮ್' ಉಪಕ್ರಮದ ಕುರಿತು:

- **ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದವರು: ಅಸ್ಸಾಂ ಅರಣ್ಯ ಮತ್ತು ಹವಾಮಾನ ಬದಲಾವಣೆ ಇಲಾಖೆ** (ನಮೇರಿ ಹುಲಿ ಸಂರಕ್ಷಿತ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ).

- **ಉದ್ದೇಶ: 8ನೇ ತರಗತಿ ಮತ್ತು ಮೇಲ್ಪಟ್ಟ** ಶಾಲಾ ಮಕ್ಕಳಲ್ಲಿ ಪರಿಸರ ಜಾಗೃತಿ, ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಕುತೂಹಲ ಮತ್ತು ವನ್ಯಜೀವಿ ಸಂರಕ್ಷಣೆಯನ್ನು ಉತ್ತೇಜಿಸುವುದು.
- **ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ: 2-3 ದಿನಗಳ ವಸತಿ ಶಿಬಿರಗಳು**; ಇದರಲ್ಲಿ ಪಕ್ಷಿ ವೀಕ್ಷಣೆ, ಜೀವವೈವಿಧ್ಯ ಅಧ್ಯಯನ, ಪರಿಸರ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಕಲಿಕೆ ಮತ್ತು ಅರಣ್ಯವಾಸಿ ಸಮುದಾಯಗಳ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಜ್ಞಾನದ ಪರಿಚಯವಿರುತ್ತದೆ.

ನಮೇರಿ ಹುಲಿ ಸಂರಕ್ಷಿತ ಪ್ರದೇಶದ ಕುರಿತು:

- **ಸ್ಥಳ:** ಅಸ್ಸಾಂನ **ಸೋಣಿತ್‌ಪುರ್ ಜಿಲ್ಲೆ** (ಪೂರ್ವ ಹಿಮಾಲಯದ ತಪ್ಪಲಿನಲ್ಲಿ).
- **ನದಿ: ಜಿಯಾ-ಭರಾಲಿ** (ಅರುಣಾಚಲ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಇದನ್ನು **ಕಾಮೆಂಗ್ ನದಿ** ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತದೆ).
- **CA|TS ಸ್ಥಾನಮಾನ: ಸೆಪ್ಟೆಂಬರ್ 2026** ರಲ್ಲಿ CA|TS ಅನುಮೋದಿತ ಸ್ಥಾನಮಾನವನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಂಡಿದೆ.

CA|TS ಕುರಿತು:

- ಇದು ಹುಲಿ ಸಂರಕ್ಷಣೆ ಮತ್ತು ಸಂರಕ್ಷಿತ ಪ್ರದೇಶಗಳ ನಿರ್ವಹಣೆಯ ಪರಿಣಾಮಕಾರಿತ್ವವನ್ನು ನಿರ್ಣಯಿಸುವ ಜಾಗತಿಕ ಚೌಕಟ್ಟಾಗಿದೆ; **2013** ರಲ್ಲಿ ಜಪಾನ್‌ನಲ್ಲಿ ನಡೆದ **1ನೇ ಏಷ್ಯನ್ ಪಾರ್ಕ್ಸ್ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್‌ನಲ್ಲಿ** ಇದನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಲಾಯಿತು.

ಆರ್ಥಿಕತೆ
ಭಾರತದ ತೆಂಗಿನ ನಾರು (Coir) ವಲಯ

ಸಂದರ್ಭ: ಗ್ರಾಮೀಣ ಜೀವನೋಪಾಯ, ಮಹಿಳಾ ಸಬಲೀಕರಣ ಮತ್ತು ಕೃಷಿ ತ್ಯಾಜ್ಯಕ್ಕೆ ಮೌಲ್ಯವರ್ಧನೆಯನ್ನು ಉತ್ತೇಜಿಸುವ ಸುಸ್ಥಿರ ಹಾಗೂ ರಫ್ತು ಆಧಾರಿತ ಉದ್ಯಮವಾಗಿ ಭಾರತದ **ತೆಂಗಿನ ನಾರು ವಲಯವು** ಹೆಚ್ಚಿನ ಪ್ರಾಮುಖ್ಯತೆ ಪಡೆಯುತ್ತಿದೆ.

ತೆಂಗಿನ ನಾರು ಉದ್ಯಮದ ಕುರಿತು:

- **ಅರ್ಥ:** ಇದು ತೆಂಗಿನಕಾಯಿಯ ಹೊರಗಿನ ಸಿಪ್ಪೆಯಿಂದ ತೆಗೆದ ನೈಸರ್ಗಿಕ ನಾರಾಗಿದ್ದು, ಇದನ್ನು ಚಾಪೆ, ಹಗ್ಗ, ಬ್ರಷ್ ಮತ್ತು ಹಾಸಿಗೆಗಳನ್ನು ತಯಾರಿಸಲು ಬಳಸಲಾಗುತ್ತದೆ.
- **ಜಾಗತಿಕ ಸ್ಥಾನ:** ಭಾರತವು ತೆಂಗಿನ ನಾರು ಮತ್ತು ಅದರ ಉತ್ಪನ್ನಗಳ ವಿಶ್ವದ **ಅತಿ ದೊಡ್ಡ ಉತ್ಪಾದಕ ಮತ್ತು ರಫ್ತುದಾರ** ದೇಶವಾಗಿದ್ದು, ಜಾಗತಿಕ ಉತ್ಪಾದನೆಯಲ್ಲಿ ಸುಮಾರು **ಮೂರನೇ ಎರಡರಷ್ಟು** ಪಾಲನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ.
- **ಉದ್ಯೋಗ:** ಇದು **7 ಲಕ್ಷಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚು** ಜನರಿಗೆ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ಮತ್ತು ಪರೋಕ್ಷ ಉದ್ಯೋಗವನ್ನು ಒದಗಿಸುತ್ತಿದ್ದು, ಇವರಲ್ಲಿ ಸುಮಾರು **ಶೇ. 80 ರಷ್ಟು ಮಹಿಳೆಯರಾಗಿದ್ದಾರೆ**.
- **ರಫ್ತು:** 2014-15ನೇ ಹಣಕಾಸು ವರ್ಷದಲ್ಲಿ ₹1,630.33 ಕೋಟಿಯಷ್ಟಿದ್ದ ರಫ್ತು, 2025-26ನೇ ಹಣಕಾಸು ವರ್ಷದಲ್ಲಿ **₹6,614.40 ಕೋಟಿಗೆ** ತಲುಪಿದೆ.
- **ಉದ್ಯಮ್ ನೋಂದಣಿ: 21,000 ಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚು** ತೆಂಗಿನ ನಾರು ಘಟಕಗಳು ನೋಂದಾಯಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದು, ಸುಮಾರು **2.3 ಲಕ್ಷ** ಜನರಿಗೆ ಉದ್ಯೋಗ ನೀಡುತ್ತಿವೆ.

ಕಾಯರ್ ವಿಕಾಸ್ ಯೋಜನೆ (CVY) ಕುರಿತು:

- **ಸಚಿವಾಲಯ:** ಸೂಕ್ಷ್ಮ, ಸಣ್ಣ ಮತ್ತು ಮಧ್ಯಮ ಉದ್ಯಮಗಳ ಸಚಿವಾಲಯ (**MSME**).
- **ಉದ್ದೇಶ:** ತೆಂಗಿನ ನಾರು ಉದ್ಯಮದ ಸುಸ್ಥಿರ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಮತ್ತು ಆಧುನೀಕರಣ.
- **ಪ್ರಮುಖ ಕ್ರಮಗಳು:**
  - **ಕೌಶಲ್ಯಾಭಿವೃದ್ಧಿ:** ಕುಶಲಕರ್ಮಿಗಳಿಗೆ, ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಗ್ರಾಮೀಣ ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ತರಬೇತಿ.

- **ಸಂಶೋಧನೆ ಮತ್ತು ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ:** ಸುಧಾರಿತ ಯಂತ್ರೋಪಕರಣಗಳು ಮತ್ತು ಉತ್ಪಾದನಾ ತಂತ್ರಗಳ ಬಳಕೆ.
- **ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಉತ್ತೇಜನ:** ದೇಶೀಯ ಮಾರಾಟ, ರಫ್ತು ಮತ್ತು ವ್ಯಾಪಾರ ಮೇಳಗಳಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸುವಿಕೆ.
- **ಹಣಕಾಸು ನೆರವು:** ಉತ್ಪಾದನಾ ಮೂಲಸೌಕರ್ಯಗಳ ನಿರ್ಮಾಣಕ್ಕೆ ಬೆಂಬಲ.

ಸರ್ಕಾರಿ ಯೋಜನೆ
ಪ್ರಧಾನ ಮಂತ್ರಿ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಹಾಯತಾ ಯೋಜನೆ (PMSSY)

ಸಂದರ್ಭ: ಕೇಂದ್ರ ಸಚಿವ ಸಂಪುಟವು ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಸಾಮಾಜಿಕ ನೆರವು ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವನ್ನು (NSAP) **ಪ್ರಧಾನ ಮಂತ್ರಿ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಹಾಯತಾ ಯೋಜನೆ (PMSSY)** ಎಂದು ಮರುನಾಮಕರಣ ಮಾಡಿದೆ.

NSAP ಕುರಿತು:

- **ಪ್ರಾರಂಭ: ಆಗಸ್ಟ್ 15, 1995.**
- **ಸಚಿವಾಲಯ:** ಗ್ರಾಮೀಣಾಭಿವೃದ್ಧಿ ಸಚಿವಾಲಯ.
- **ಸ್ವರೂಪ:** ಕೇಂದ್ರ ಪ್ರಾಯೋಜಿತ, ವಂತಿಗೆ ರಹಿತ (non-contributory) ಸಾಮಾಜಿಕ ನೆರವು ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ.
- **ಉದ್ದೇಶ:** ವೃದ್ಧರು, ವಿಧವೆಯರು, ವಿಕಲಚೇತನರು ಮತ್ತು ಪ್ರಾಥಮಿಕ ದುಡಿಯುವ ವ್ಯಕ್ತಿಯನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡ ಕುಟುಂಬಗಳು ಸೇರಿದಂತೆ ದುರ್ಬಲ **BPL** ಕುಟುಂಬಗಳಿಗೆ ಆರ್ಥಿಕ ನೆರವು ಒದಗಿಸುವುದು.
- **ಸಾಂವಿಧಾನಿಕ ಆಧಾರ: DPSP** ಯ **ವಿಧಿ 41**.

ಪ್ರಮುಖ ಘಟಕಗಳು:

- **ವೃದ್ಧಾಪ್ಯ ವೇತನ:** ಇಂದಿರಾ ಗಾಂಧಿ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ವೃದ್ಧಾಪ್ಯ ವೇತನ ಯೋಜನೆ (**IGNOAPS**).
- **ವಿಧವಾ ವೇತನ:** ಇಂದಿರಾ ಗಾಂಧಿ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ವಿಧವಾ ವೇತನ ಯೋಜನೆ (**IGNWPS**).
- **ವಿಕಲಚೇತನ ವೇತನ:** ಇಂದಿರಾ ಗಾಂಧಿ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ವಿಕಲಚೇತನ ವೇತನ ಯೋಜನೆ (**IGNDPS**).
- **ಕುಟುಂಬ ಪ್ರಯೋಜನ:** ಅರ್ಹ **BPL** ಕುಟುಂಬದ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ದುಡಿಯುವ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಮರಣದ ನಂತರ, ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಕುಟುಂಬ ಪ್ರಯೋಜನ ಯೋಜನೆಯ (**NFBS**) ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಬಾರಿಯ ಆರ್ಥಿಕ ಅನುದಾನವನ್ನು ಒದಗಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ.

ವಿಕಲಚೇತನ ವೇತನದ ಪ್ರಮುಖ ನಿಬಂಧನೆಗಳು:

- **ಅರ್ಹತೆ: ಶೇ. 40** ಅಥವಾ ಅದಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚಿನ ಪ್ರಮಾಣದ ವಿಕಲಚೇತನ.
- **ವಯೋಮಿತಿ:** ಕನಿಷ್ಠ ವಯಸ್ಸಿನ ಮಿತಿಯನ್ನು ರದ್ದುಗೊಳಿಸಲಾಗಿದೆ.
- **ಮಾಸಿಕ ನೆರವು:** 0-79 ವರ್ಷದೊಳಗಿನ ಫಲಾನುಭವಿಗಳಿಗೆ **₹375** ಮತ್ತು 80 ವರ್ಷ ಹಾಗೂ ಮೇಲ್ಪಟ್ಟವರಿಗೆ **₹625**.
- **ವ್ಯಾಪ್ತಿ:** ಅಂದಾಜು **3.20 ಕೋಟಿ** ಫಲಾನುಭವಿಗಳು.

ಆರ್ಥಿಕತೆ
ವಿಶ್ವ ಆಹಾರ ದಿನ 2026

ಸಂದರ್ಭ: ಕೃಷಿ ಸಚಿವಾಲಯವು (**MoA**), ವಿಶ್ವಸಂಸ್ಥೆಯ ಆಹಾರ ಮತ್ತು ಕೃಷಿ ಸಂಸ್ಥೆ (**FAO**) ಹಾಗೂ ಕೃಷಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗಾಗಿ ಅಂತರರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ನಿಧಿಯ (**IFAD**) ಸಹಯೋಗದೊಂದಿಗೆ **ವಿಶ್ವ ಆಹಾರ ದಿನ 2026** ಅನ್ನು ಆಚರಿಸಿತು.

ವಿಶ್ವ ಆಹಾರ ದಿನ 2026 ಕುರಿತು:

- **ಆಚರಣೆ: ಅಕ್ಟೋಬರ್ 16**; ಇದು **1945** ರಲ್ಲಿ **FAO** ಸ್ಥಾಪನೆಯಾದ ದಿನವನ್ನು ಸಂಕೇತಿಸುತ್ತದೆ.
- **2026 ರ ಧ್ಯೇಯವಾಕ್ಯ: "ಇಂದು ಹೊಸತನವನ್ನು ರೂಪಿಸಿ. ನಾಳೆಯನ್ನು ಪೋಷಿಸಿ."** (Innovate today. Nourish tomorrow.)
- **ಉದ್ದೇಶ:** ಹಸಿವಿನ ಬಗ್ಗೆ ಜಾಗೃತಿ ಮೂಡಿಸುವುದು ಮತ್ತು ಜಾಗತಿಕ ಆಹಾರ ಭದ್ರತೆಯನ್ನು ಉತ್ತೇಜಿಸುವುದು.

ಆಹಾರ ಭದ್ರತೆಯ ಕಾಳಜಿಗಳು (SOFI 2026 ವರದಿ):

- **ಜಾಗತಿಕ ಹಸಿವು:** 2025 ರಲ್ಲಿ ಜಾಗತಿಕ ಜನಸಂಖ್ಯೆಯ **ಶೇ. 7.8 ರಷ್ಟು** ಜನರು ಹಸಿವಿನಿಂದ ಬಳಲುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.
- **ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಅಪೌಷ್ಟಿಕತೆ:** 2004-06 ರಲ್ಲಿದ್ದ 243.9 ಮಿಲಿಯನ್‌ನಿಂದ, 2023-25 ರ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಈ ಪ್ರಮಾಣ **142.5 ಮಿಲಿಯನ್‌ಗೆ (ಶೇ. 9.8)** ಇಳಿಕೆಯಾಗಿದೆ.
- **ಆರೋಗ್ಯಕರ ಆಹಾರದ ವೆಚ್ಚ:** 2025 ರಲ್ಲಿ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿ ವ್ಯಕ್ತಿಗೆ ದಿನಕ್ಕೆ ಕೊಳ್ಳುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯದ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ (PPP) ಇದು **$4.11** ಆಗಿದೆ.
- **ಕೊಳ್ಳುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯದ ಕೊರತೆ:** ಭಾರತದ **520.1 ಮಿಲಿಯನ್ (ಶೇ. 35.5)** ಜನರಿಗೆ ಆರೋಗ್ಯಕರ ಆಹಾರವನ್ನು ಖರೀದಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತಿಲ್ಲ.
- **ಮಕ್ಕಳ ಅಪೌಷ್ಟಿಕತೆ:** ಕುಂಠಿತ ಬೆಳವಣಿಗೆ (Stunting) – **ಶೇ. 32.9**; ತೀವ್ರ ಅಪೌಷ್ಟಿಕತೆ (Wasting) – **ಶೇ. 18.7**.
- **ಹೊಸ ಕಾಳಜಿಗಳು:** ಮಕ್ಕಳಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚುತ್ತಿರುವ ಬೊಜ್ಜು, ವಯಸ್ಕರ ಬೊಜ್ಜು ಮತ್ತು ಮಹಿಳೆಯರಲ್ಲಿನ ರಕ್ತಹೀನತೆ.

ಹೆಚ್ಚುವರಿ ಮಾಹಿತಿ - ಭಾರತದ ಆಹಾರ ಭದ್ರತಾ ಚೌಕಟ್ಟು:

- **NFSA, 2013:** ಗ್ರಾಮೀಣ ಜನಸಂಖ್ಯೆಯ **ಶೇ. 75** ಮತ್ತು ನಗರ ಜನಸಂಖ್ಯೆಯ **ಶೇ. 50** ರಷ್ಟು ಜನರಿಗೆ (ಸುಮಾರು **81 ಕೋಟಿ** ಜನರಿಗೆ) ಸಬ್ಸಿಡಿ ದರದಲ್ಲಿ ಆಹಾರಧಾನ್ಯಗಳ ವಿತರಣೆ.
- **PMGKAY:** ಅರ್ಹ ಫಲಾನುಭವಿಗಳಿಗೆ ಉಚಿತ ಆಹಾರಧಾನ್ಯಗಳ ವಿತರಣೆ; ಇದನ್ನು **2028** ರವರೆಗೆ ವಿಸ್ತರಿಸಲಾಗಿದೆ.
- **TPDS:** ಅರ್ಹ ಕುಟುಂಬಗಳಿಗೆ ಗುರಿಪಡಿಸಿದ ಪಡಿತರ ವಿತರಣಾ ವ್ಯವಸ್ಥೆ.
- **ONORC:** ದೇಶಾದ್ಯಂತ ಪಡಿತರ ಚೀಟಿಗಳ ಬಳಕೆಗೆ ಅವಕಾಶ; ಇದು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ವಲಸೆ ಕಾರ್ಮಿಕರಿಗೆ ಅನುಕೂಲಕರವಾಗಿದೆ.
- **ಡಿಜಿಟಲೀಕರಣ:** ಆಧಾರ್ ಜೋಡಣೆ ಮತ್ತು ಡಿಜಿಟಲ್ ಪಡಿತರ ಚೀಟಿಗಳ ಮೂಲಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿನ ಸೋರಿಕೆಯನ್ನು ತಡೆಯುವುದು.
- **PM POSHAN:** ಮಕ್ಕಳ ಪೌಷ್ಟಿಕಾಂಶ, ಶಾಲಾ ಹಾಜರಾತಿ ಮತ್ತು ಉಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುವಿಕೆಯನ್ನು ಸುಧಾರಿಸುವ ಮಧ್ಯಾಹ್ನದ ಬಿಸಿಯೂಟ ಯೋಜನೆ.
- **ಆಹಾರ ಬಲವರ್ಧನೆ:** ಅಕ್ಕಿ, ಗೋಧಿ ಹಿಟ್ಟು ಮತ್ತು ಅಡುಗೆ ಎಣ್ಣೆಗಳ ಪೌಷ್ಟಿಕಾಂಶ ಹೆಚ್ಚಿಸುವಿಕೆ.
- **ಪೋಷಣ್ ಟ್ರ್ಯಾಕರ್:** ಮಕ್ಕಳ ಬೆಳವಣಿಗೆ ಮತ್ತು ಪೌಷ್ಟಿಕಾಂಶದ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣೆ ಮಾಡುವುದು.
- **ಸಕ್ಷಮ್ ಅಂಗನವಾಡಿ ಮತ್ತು POSHAN 2.0:** ಅಪೌಷ್ಟಿಕತೆಯನ್ನು ಹೋಗಲಾಡಿಸಲು ಅಂಗನವಾಡಿ ಸೇವೆಗಳು, ಪೋಷಣ್ ಅಭಿಯಾನ ಮತ್ತು ಹದಿಹರೆಯದ ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳ ಬೆಂಬಲವನ್ನು ಸಂಯೋಜಿಸುವುದು.

ಪರಿಸರ
ದಾಲ್ ಸರೋವರ

ಸಂದರ್ಭ: ಜಮ್ಮು ಮತ್ತು ಕಾಶ್ಮೀರ ಹೈಕೋರ್ಟ್ **ದಾಲ್ ಸರೋವರದಲ್ಲಿ** ಮೋಟಾರ್ ಬೋಟ್‌ಗಳು ಮತ್ತು ಜೆಟ್ ಸ್ಕೀಗಳ ಬಳಕೆಯನ್ನು ನಿಷೇಧಿಸಿದೆ.

ದಾಲ್ ಸರೋವರದ ಕುರಿತು:

- **ಸ್ಥಳ:** ಜಮ್ಮು ಮತ್ತು ಕಾಶ್ಮೀರದ ಕಾಶ್ಮೀರ ಕಣಿವೆಯಲ್ಲಿರುವ **ಶ್ರೀನಗರ**.
- **ಮಹತ್ವ:** ಹೌಸ್‌ಬೋಟ್‌ಗಳು, ಶಿಕಾರಾಗಳು ಮತ್ತು ಪ್ರಕೃತಿ ಸೌಂದರ್ಯಕ್ಕೆ ಹೆಸರುವಾಸಿಯಾದ ಪ್ರಮುಖ ನಗರ ಸರೋವರ.
- **ವಿಸ್ತೀರ್ಣ:** ಸರೋವರವು ಸುಮಾರು **18 ಚದರ ಕಿ.ಮೀ.** ವ್ಯಾಪ್ತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ; ಇದರ ಜೌಗು ಪ್ರದೇಶವು ಒಟ್ಟಾರೆ ಸುಮಾರು **21.1 ಚದರ ಕಿ.ಮೀ.** ಇದೆ.
- **ಕೊಳ್ಳಗಳು (Basins): ಗಗ್ರಿಬಾಲ್**, **ಲೋಕುಟ್ ದಾಲ್**, **ಬೋಡ್ ದಾಲ್** ಮತ್ತು **ನಿಗೀನ್** ವಿಭಾಗಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿದೆ.
- **ಪ್ರಮುಖ ಆಕರ್ಷಣೆಗಳು:** ತೇಲುವ ಉದ್ಯಾನಗಳು, ಶಿಕಾರಾ ಸವಾರಿ, ಹೌಸ್‌ಬೋಟ್‌ಗಳು ಮತ್ತು ತೇಲುವ ತರಕಾರಿ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ.
- **ಆರ್ಥಿಕ ಮತ್ತು ಪರಿಸರ ಪ್ರಾಮುಖ್ಯತೆ:** ಪ್ರವಾಸೋದ್ಯಮ, ಮೀನುಗಾರಿಕೆ ಮತ್ತು ಸ್ಥಳೀಯ ಜೀವನೋಪಾಯವನ್ನು ಬೆಂಬಲಿಸುತ್ತದೆ. ಜಲವಾಸಿ ಜೀವವೈವಿಧ್ಯವನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ಸ್ಥಳೀಯ ಜಲವಿಜ್ಞಾನವನ್ನು ನಿಯಂತ್ರಿಸುತ್ತದೆ.
- **ಬೆದರಿಕೆಗಳು:** ಸಂಸ್ಕರಿಸದ ಕೊಳಚೆನೀರು, ಘನತ್ಯಾಜ್ಯ, ಜಲಸಸ್ಯಗಳ ಬೆಳವಣಿಗೆ, ಹೂಳು ಮತ್ತು ಒತ್ತುವರಿಯಿಂದ ತೀವ್ರ ಬೆದರಿಕೆ ಎದುರಿಸುತ್ತಿದೆ.

ಹೆಚ್ಚುವರಿ ಮಾಹಿತಿ - ಭಾರತದ ಪ್ರಮುಖ ಸರೋವರಗಳು:

ಸರೋವರ	ರಾಜ್ಯ / UT	ಪ್ರಮುಖ ಅಂಶ
ವುಲರ್ ಸರೋವರ	ಜಮ್ಮು ಮತ್ತು ಕಾಶ್ಮೀರ	ಭಾರತದ ಅತಿ ದೊಡ್ಡ ಸಿಹಿನೀರಿನ ಸರೋವರಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದಾಗಿದೆ; ಝೀಲಂ ನದಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದೆ.
ದಾಲ್ ಸರೋವರ	ಜಮ್ಮು ಮತ್ತು ಕಾಶ್ಮೀರ	ಹೌಸ್‌ಬೋಟ್‌ಗಳು, ಶಿಕಾರಾಗಳು ಮತ್ತು ತೇಲುವ ಉದ್ಯಾನಗಳಿಗೆ ಹೆಸರುವಾಸಿಯಾಗಿದೆ.
ಪ್ಯಾಂಗೊಂಗ್ ತ್ಸೋ	ಲಡಾಖ್	ಟಿಬೆಟ್‌ಗೆ (ಚೀನಾ) ವಿಸ್ತರಿಸಿರುವ ಎತ್ತರದ, ಉಪ್ಪುನೀರಿನ ಸರೋವರ.
ತ್ಸೋ ಮೊರಿರಿ	ಲಡಾಖ್	ಚಾಂಗ್‌ಥಾಂಗ್ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿನ ಎತ್ತರದ ಸರೋವರ; ವಲಸೆ ಹಕ್ಕಿಗಳಿಗೆ ಪ್ರಮುಖ ಆವಾಸಸ್ಥಾನ.

ಚಿಲ್ಕಾ ಸರೋವರ	ಒಡಿಶಾ	ಉಪ್ಪುನೀರಿನ ಲಗೂನ್; ಇದು ರಾಮ್ಸರ್ ತಾಣ ಮತ್ತು ಇರಾವಡ್ಡಿ ಡಾಲ್ಫಿನ್‌ಗಳ ಆವಾಸಸ್ಥಾನವಾಗಿದೆ .
ಪುಲಿಕಾಟ್ ಸರೋವರ	ಆಂಧ್ರಪ್ರದೇಶ-ತಮಿಳುನಾಡು	ಉಪ್ಪುನೀರಿನ ಲಗೂನ್; ಶ್ರೀಹರಿಕೋಟಾ ದ್ವೀಪದಿಂದ ಬಂಗಾಳಕೊಲ್ಲಿಯಿಂದ ಪ್ರತ್ಯೇಕಗೊಂಡಿದೆ.
ವೇಂಬನಾಡ್ ಸರೋವರ	ಕೇರಳ	ಭಾರತದ ಅತಿ ಉದ್ದದ ಸರೋವರ; ವೇಂಬನಾಡ್-ಕೋಲ್ ಜೌಗು ಪ್ರದೇಶದ ಭಾಗ.
ಅಷ್ಟಮುಡಿ ಸರೋವರ	ಕೇರಳ	ತಾಳೆಮರದ ಆಕಾರದ ಹಿನ್ನೀರಿನ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗೆ ಹೆಸರುವಾಸಿಯಾದ ರಾಮ್ಸರ್ ತಾಣ .
ಸಾಸ್ತಾಂ ಕೋಟ ಸರೋವರ	ಕೇರಳ	ಕೇರಳದ ಅತಿ ದೊಡ್ಡ ಸಿಹಿನೀರಿನ ಸರೋವರ.
ಕೊಲ್ಲೇರು ಸರೋವರ	ಆಂಧ್ರಪ್ರದೇಶ	ಕೃಷ್ಣಾ ಮತ್ತು ಗೋದಾವರಿ ಮುಖಜಭೂಮಿಗಳ ನಡುವಿನ ಸಿಹಿನೀರಿನ ಸರೋವರ; ಇದು ರಾಮ್ಸರ್ ತಾಣ .
ಲೋಕ್ಟಾಕ್ ಸರೋವರ	ಮಣಿಪುರ	ಫುಮ್ಡಿಸ್ ಎಂಬ ತೇಲುವ ಸಸ್ಯವರ್ಗಕ್ಕೆ ಹೆಸರುವಾಸಿಯಾಗಿದೆ ; ಕೈಬುಲ್ ಲಮ್ಜಾವೊ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಉದ್ಯಾನವನದ ತಾಣ.
ದೀಪೋರ್ ಬೀಲ್	ಅಸ್ಸಾಂ	ಗುವಾಹಟಿ ಬಳಿಯ ರಾಮ್ಸರ್ ಜೌಗು ಪ್ರದೇಶ; ಜಲಪಕ್ಷಿಗಳಿಗೆ ಪ್ರಮುಖವಾಗಿದೆ.
ಸಾಂಬಾರ್ ಸರೋವರ	ರಾಜಸ್ಥಾನ	ಭಾರತದ ಅತಿ ದೊಡ್ಡ ಒಳನಾಡು ಉಪ್ಪುನೀರಿನ ಸರೋವರ; ಉಪ್ಪು ಉತ್ಪಾದನೆಗೆ ಪ್ರಮುಖವಾಗಿದೆ.
ಲೋನಾರ್ ಸರೋವರ	ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರ	ಬಸಾಲ್ಟಿಕ್ ಶಿಲೆಯಲ್ಲಿ ಉಲ್ಕಾಶಿಲೆ ಅಪ್ಪಳಿಸಿದ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ರೂಪುಗೊಂಡ ಉಪ್ಪು ಮತ್ತು ಕ್ಷಾರೀಯ ಸರೋವರ.
ನಲ್ಸರೋವರ್	ಗುಜರಾತ್	ಆಳವಿಲ್ಲದ ಜೌಗು ಪ್ರದೇಶ ಮತ್ತು ವಲಸೆ ಹಕ್ಕಿಗಳ ಪ್ರಮುಖ ಆವಾಸಸ್ಥಾನ; ಇದು ರಾಮ್ಸರ್ ತಾಣ.

ಭೋಜ್‌ತಾಲ್ (ಅಪ್ಪರ್ ಲೇಕ್)	ಮಧ್ಯಪ್ರದೇಶ	ಭೋಪಾಲ್‌ನಲ್ಲಿರುವ ಪ್ರಮುಖ ಕೃತಕ ಸಿಹಿನೀರಿನ ಸರೋವರ.
ಪುಷ್ಕರ್ ಸರೋವರ	ರಾಜಸ್ಥಾನ	ಹಿಂದೂ ಯಾತ್ರಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಪವಿತ್ರ ಸರೋವರ.

ರಾಜಕೀಯ ಮತ್ತು ಆಡಳಿತ
ಭಾರತದ ಸಾಗರೋತ್ತರ ನಾಗರಿಕರು (OCI)

ಸಂದರ್ಭ: ಮುಂಬೈನಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಭಟನೆಯಲ್ಲಿ ಪಾಲ್ಗೊಂಡ ಕೆಲವೇ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ, ಅಮೆರಿಕದ ಪ್ರಜೆ ಹಾಗೂ ಭಾರತದ ಸಾಗರೋತ್ತರ ನಾಗರಿಕ (**OCI**) ಕಾರ್ಡ್‌ದಾರರಾದ ನಟ ಇಮ್ರಾನ್ ಖಾನ್‌ಗೆ, ವಿದೇಶಿಯರ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ನೋಂದಣಿ ಕಚೇರಿಯು (**FRRO**) ಭಾರತ ತೊರೆಯುವಂತೆ ಸೂಚಿಸಿದೆ.

OCI ಕುರಿತು:

- **ಸ್ಥಾನಮಾನ:** ಇವರು ಭಾರತೀಯ ಮೂಲದ ವಿದೇಶಿ ನಾಗರಿಕರು. ಇದು ಉಭಯ ಪೌರತ್ವವಲ್ಲ.
- **ಅರ್ಹತೆ: ಜನವರಿ 26, 1950** ರಂದು ಅಥವಾ ಆನಂತರ ಭಾರತದ ನಾಗರಿಕರಾಗಿದ್ದವರು ಅಥವಾ ಅವರ ವಂಶಸ್ಥರು. ವಿದೇಶಿ ಸಂಗಾತಿಗಳು ಮದುವೆಯಾದ **2 ವರ್ಷಗಳ** ನಂತರ ಅರ್ಹರಾಗುತ್ತಾರೆ.
- **ನಿರ್ಬಂಧ: ಪಾಕಿಸ್ತಾನ** ಅಥವಾ **ಬಾಂಗ್ಲಾದೇಶದ** ನಂಟು ಹೊಂದಿರುವ ಯಾವುದೇ ವ್ಯಕ್ತಿ ಮತ್ತು ವಿದೇಶಿ ಮಿಲಿಟರಿ ಸಿಬ್ಬಂದಿಗೆ ಅವಕಾಶವಿಲ್ಲ.

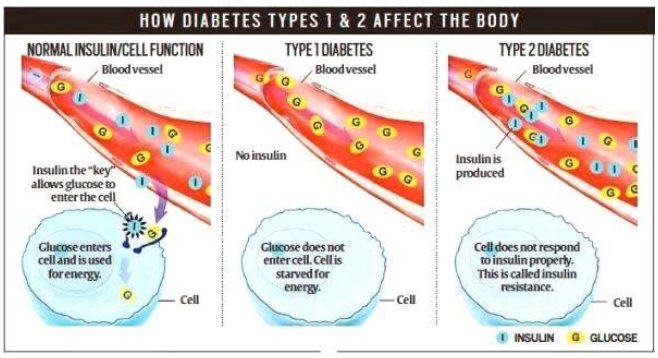
ವಿಶೇಷಾಧಿಕಾರಗಳು (ಏನು ಮಾಡಬಹುದು):

- **ಜೀವಿತಾವಧಿ ವೀಸಾ:** ಬಹು-ಪ್ರವೇಶ (Multiple-entry) ಮತ್ತು ಬಹು-ಉದ್ದೇಶದ ವೀಸಾ.
- **FRRO ವಿನಾಯಿತಿ:** ವಾಸ್ತವ್ಯದ ಅವಧಿ ಎಷ್ಟೇ ಇದ್ದರೂ, ಯಾವುದೇ ಪೊಲೀಸ್ ವರದಿ ಮಾಡುವ ಅಗತ್ಯವಿಲ್ಲ.
- **NRI ಸಮಾನತೆ:** ಆರ್ಥಿಕ, ಹಣಕಾಸು ಮತ್ತು ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ **NRI** ಗಳಿಗೆ ಇರುವಂತೆಯೇ ಸಮಾನ ಹಕ್ಕುಗಳು.
- **ವೃತ್ತಿ:** ಭಾರತದಲ್ಲಿ ವೈದ್ಯರು, ದಂತವೈದ್ಯರು, ವಕೀಲರು ಮತ್ತು ಚಾರ್ಟರ್ಡ್ ಅಕೌಂಟೆಂಟ್‌ಗಳಾಗಿ ವೃತ್ತಿ ನಡೆಸಬಹುದು.

ನಿರ್ಬಂಧಗಳು (ಏನು ಮಾಡುವಂತಿಲ್ಲ):

- **ಮತದಾನವಿಲ್ಲ:** ಭಾರತದ ಯಾವುದೇ ಚುನಾವಣೆಗಳಲ್ಲಿ ಮತ ಚಲಾಯಿಸುವಂತಿಲ್ಲ.
- **ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಹುದ್ದೆಗಳಿಲ್ಲ:** ಸರ್ಕಾರಿ ಉದ್ಯೋಗಗಳು ಮತ್ತು ಸಾಂವಿಧಾನಿಕ ಹುದ್ದೆಗಳನ್ನು (ಉದಾಹರಣೆಗೆ: ರಾಷ್ಟ್ರಪತಿ, ನ್ಯಾಯಾಧೀಶರು) ಹೊಂದುವಂತಿಲ್ಲ.
- **ಕೃಷಿ ಭೂಮಿಯಿಲ್ಲ:** ಕೃಷಿ ಅಥವಾ ತೋಟಗಾರಿಕಾ ಆಸ್ತಿಯನ್ನು ಖರೀದಿಸುವಂತಿಲ್ಲ.
- **ಅನುಮತಿಯ ಅಗತ್ಯ:** ಪತ್ರಿಕೋದ್ಯಮ, ಸಂಶೋಧನೆ, ಮಿಷನರಿ ಕೆಲಸ ಅಥವಾ ನಿರ್ಬಂಧಿತ ಪ್ರದೇಶಗಳಿಗೆ ಭೇಟಿ ನೀಡಲು ಪೂರ್ವಾನುಮತಿಯ ಅಗತ್ಯವಿದೆ.

ಆರೋಗ್ಯ
ಮಧುಮೇಹ (Diabetes)

ಸಂದರ್ಭ: ICMR-INDIAB ಅಧ್ಯಯನದ ಅಂದಾಜಿನ ಪ್ರಕಾರ, ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಪ್ರಸ್ತುತ **101 ಮಿಲಿಯನ್** ಜನರು ಮಧುಮೇಹದಿಂದ ಹಾಗೂ **136 ಮಿಲಿಯನ್** ಜನರು ಪ್ರಿ-ಡಯಾಬಿಟಿಸ್‌ನಿಂದ (ಮಧುಮೇಹ ಪೂರ್ವ ಹಂತ) ಬಳಲುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

ಮಧುಮೇಹದ ಕುರಿತು:

- **ವ್ಯಾಖ್ಯಾನ:** ಸಾಕಷ್ಟು ಇನ್ಸುಲಿನ್ ಉತ್ಪಾದನೆಯಾಗದಿರುವುದು ಅಥವಾ

ಇನ್ಸುಲಿನ್‌ನ ಅಸಮರ್ಪಕ ಬಳಕೆಯಿಂದಾಗಿ ರಕ್ತದಲ್ಲಿನ ಗ್ಲೂಕೋಸ್ ಮಟ್ಟ ಹೆಚ್ಚಾಗುವ ದೀರ್ಘಕಾಲಿಕ ಚಯಾಪಚಯ ಕಾಯಿಲೆಯೆ (Metabolic disorder) ಮಧುಮೇಹ.

- **ಇನ್ಸುಲಿನ್:** ಮೇದೋಜೀರಕ ಗ್ರಂಥಿಯು (Pancreas) ಉತ್ಪಾದಿಸುವ ಹಾರ್ಮೋನ್ ಆಗಿದ್ದು, ದೇಹಕ್ಕೆ ಶಕ್ತಿ ಒದಗಿಸುವ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಕೋಶಗಳನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಲು ಗ್ಲೂಕೋಸ್‌ಗೆ ಇದು ಸಹಾಯ ಮಾಡುತ್ತದೆ.

ಮಧುಮೇಹದ ಪ್ರಕಾರಗಳು:

- **ಟೈಪ್ 1:** ಇದು ಇನ್ಸುಲಿನ್ ಉತ್ಪಾದಿಸುವ ಕೋಶಗಳನ್ನು ನಾಶಪಡಿಸುವ ಸ್ವಯಂ ನಿರೋಧಕ (Autoimmune) ಕಾಯಿಲೆಯಾಗಿದೆ; ಇದಕ್ಕೆ ಜೀವಿತಾವಧಿಯ ಇನ್ಸುಲಿನ್ ಚಿಕಿತ್ಸೆಯ ಅಗತ್ಯವಿರುತ್ತದೆ.
- **ಟೈಪ್ 2:** ಇನ್ಸುಲಿನ್ ಪ್ರತಿರೋಧ ಅಥವಾ ಸಾಕಷ್ಟು ಇನ್ಸುಲಿನ್ ಉತ್ಪಾದನೆಯಾಗದಿರುವುದರಿಂದ ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ; ಸ್ಥೂಲಕಾಯ, ದೈಹಿಕ ನಿಷ್ಕ್ರಿಯತೆ, ಅನಾರೋಗ್ಯಕರ ಆಹಾರ ಮತ್ತು ಕೌಟುಂಬಿಕ ಹಿನ್ನೆಲೆ ಇದಕ್ಕೆ ಪ್ರಮುಖ ಕಾರಣಗಳಾಗಿವೆ.
- **ಗರ್ಭಾವಸ್ಥೆಯ ಮಧುಮೇಹ:** ಗರ್ಭಾವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ; ಇದು ಭವಿಷ್ಯದಲ್ಲಿ ಟೈಪ್ 2 ಮಧುಮೇಹದ ಅಪಾಯವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುತ್ತದೆ.

ವಿಶ್ವ ಮಧುಮೇಹ ದಿನ:

- **ಆಚರಣೆ:** ಪ್ರತಿ ವರ್ಷ **ನವೆಂಬರ್ 14**.
- **ಉದ್ದೇಶ:** ಮಧುಮೇಹ ತಡೆಗಟ್ಟುವಿಕೆ, ನಿರ್ವಹಣೆ ಮತ್ತು ಆರೈಕೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಜಾಗೃತಿ ಮೂಡಿಸುವುದು.

ಪರಿಸರ

ಭಾರತಕ್ಕೆ ಎರಡು ಹೊಸ ರಾಮ್‌ಸರ್ ತಾಣಗಳ ಸೇರ್ಪಡೆ

ಸಂದರ್ಭ: ಚಂಡೀಗಢದ ಸುಖ್ನಾ ಸರೋವರ ಮತ್ತು ಉತ್ತರ ಪ್ರದೇಶದ ಸೌಜ್ ಜೀಲ್ ಸೇರ್ಪಡೆಯಾಗುವುದರೊಂದಿಗೆ, ಭಾರತದ ಒಟ್ಟು ರಾಮ್‌ಸರ್ ತಾಣಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ **103** ಕ್ಕೆ ತಲುಪಿದೆ.

ಸುಖ್ನಾ ಜೌಗು ಪ್ರದೇಶ (Sukhna Wetland):

- **ಸ್ಥಳ:** ಚಂಡೀಗಢ (ಹೊರ ಹಿಮಾಲಯದ ತಪ್ಪಲಿನಲ್ಲಿ).
- **ಮಹತ್ವ:** ಹೂಳು ಮತ್ತು ನೀರಿನ ಹರಿವನ್ನು ನಿಯಂತ್ರಿಸುವ ಜಲಾಶಯ; ಮಧ್ಯ ಏಷ್ಯಾ ಫ್ಲೈವೇ ಉದ್ದಕ್ಕೂ ಬರುವ ಸ್ಥಳೀಯ ಮತ್ತು ವಲಸೆ ಜಲಪಕ್ಷಿಗಳನ್ನು ಇದು ಬೆಂಬಲಿಸುತ್ತದೆ.
- **ಪ್ರಮುಖ ಪ್ರಭೇದಗಳು:** ಕಾಮನ್ ಪೋಚಾರ್ಡ್ (Vulnerable) ಮತ್ತು ಪಲ್ಲಾಸ್ ಫಿಶ್ ಈಗಲ್ (Endangered).

ಸೌಜ್ ಜೀಲ್ (Sauj Jheel):

- **ಸ್ಥಳ:** ಉತ್ತರ ಪ್ರದೇಶ (ಗಂಗಾ ನದಿಯ ಪ್ರವಾಹ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ).
- **ಮಹತ್ವ:** 30,000 ಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚು ಜಲಪಕ್ಷಿಗಳಿಗೆ ಆಶ್ರಯ ನೀಡಿರುವ ಆಳವಿಲ್ಲದ ಸರೋವರ; ಬರ್ಡ್‌ಲೈಫ್ ಇಂಟರ್‌ನ್ಯಾಷನಲ್‌ನಿಂದ 'ಪ್ರಮುಖ ಪಕ್ಷಿ ಮತ್ತು ಜೀವವೈವಿಧ್ಯ ಪ್ರದೇಶ' (IBA) ಎಂದು ಇದು ಗುರುತಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ.
- **ಪ್ರಮುಖ ಪ್ರಭೇದಗಳು:** ಸಾರಸ್ ಕ್ರೇನ್ ಮತ್ತು ಗ್ರೇಟರ್ ಸ್ಪಾಟೆಡ್ ಈಗಲ್.

ಹೆಚ್ಚುವರಿ ಮಾಹಿತಿ - ರಾಮ್‌ಸರ್ ಒಪ್ಪಂದ:

- ರಾಮ್‌ಸರ್ ತಾಣವು ರಾಮ್‌ಸರ್ ಒಪ್ಪಂದದ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ಅಂತರರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಪ್ರಾಮುಖ್ಯತೆ ಪಡೆದ ಜೌಗು ಪ್ರದೇಶವಾಗಿದೆ.
- ಇದು ಅಂತರರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖವಾದ ಜೌಗು ಪ್ರದೇಶಗಳನ್ನು ಸಂರಕ್ಷಿಸುವ ಅಂತರ-ಸರ್ಕಾರಿ ಒಪ್ಪಂದಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದಾಗಿದೆ.
- ಇದು **ಫೆಬ್ರವರಿ 2, 1971** ರಂದು ಇರಾನ್‌ನ ರಾಮ್‌ಸರ್‌ನಲ್ಲಿ ಸಹಿ ಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟಿತು ಮತ್ತು **1975** ರಲ್ಲಿ ಜಾರಿಗೆ ಬಂದಿತು.
- **1982** ರಲ್ಲಿ ಭಾರತವು ರಾಮ್‌ಸರ್ ಒಪ್ಪಂದಕ್ಕೆ ಸಹಿ ಹಾಕಿತು.

ಮಾಂಟ್ರಿಯಕ್ಸ್ ದಾಖಲೆ:

- **ಇದರ ಅರ್ಥ:** ಮಾಲಿನ್ಯ ಅಥವಾ ಮಾನವ ಹಸ್ತಕ್ಷೇಪದಿಂದ ಪರಿಸರಕ್ಕೆ ಅಪಾಯವನ್ನು ಎದುರಿಸುತ್ತಿರುವ ರಾಮ್‌ಸರ್ ತಾಣಗಳ ನೋಂದಣಿಯಾಗಿದೆ.
- **ಸಕ್ರಿಯ ಭಾರತೀಯ ತಾಣಗಳು:** ಕೇವಲ ಎರಡು ತಾಣಗಳು – **ಕಿಯೋಲಾಡಿಯೊ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಉದ್ಯಾನವನ** (ರಾಜಸ್ಥಾನ) ಮತ್ತು **ಲೋಕ್ಟಾಕ್ ಸರೋವರ** (ಮಣಿಪುರ).
- **ತೆಗೆದುಹಾಕಲ್ಪಟ್ಟ ತಾಣ:** ಯಶಸ್ವಿ ಚೇತರಿಕೆಯ ನಂತರ **ಚಿಲ್ಕಾ ಸರೋವರವನ್ನು** (ಒಡಿಶಾ) ಈ ಪಟ್ಟಿಯಿಂದ ತೆಗೆದುಹಾಕಲಾಯಿತು.

ರಾಮ್‌ಸರ್ ವಾಸ್ತವಾಂಶಗಳು 2026:

- **ಭಾರತದ ಒಟ್ಟು ತಾಣಗಳು:** 103 (ಅಕ್ಟೋಬರ್ 22, 2026 ರಂತೆ).
- **ಮೊದಲ ತಾಣಗಳು:** ಚಿಲ್ಕಾ ಸರೋವರ (ಒಡಿಶಾ) ಮತ್ತು ಕಿಯೋಲಾಡಿಯೊ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಉದ್ಯಾನವನ (ರಾಜಸ್ಥಾನ) - 1981 ರಲ್ಲಿ.
- **ಭಾರತ ಸೇರ್ಪಡೆಯಾಗಿದ್ದು:** ಫೆಬ್ರವರಿ 1, 1982.
- **ಅತಿ ಹೆಚ್ಚು ತಾಣಗಳು:** ತಮಿಳುನಾಡು (20), ನಂತರದ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಉತ್ತರ ಪ್ರದೇಶ (14).
- **100ನೇ ತಾಣ:** ಸುಹರ್ಡಾ ತಾಲ್ (ಜಯಪ್ರಕಾಶ್ ನಾರಾಯಣ್ ಪಕ್ಷಿಧಾಮ), ಉತ್ತರ ಪ್ರದೇಶ.
- **ಇತ್ತೀಚಿನ ಸೇರ್ಪಡೆಗಳು:** ಸುಖ್ನಾ ಜೌಗು ಪ್ರದೇಶ (ಚಂಡೀಗಢ) ಮತ್ತು ಸೌಜ್ ಜೀಲ್ (ಉತ್ತರ ಪ್ರದೇಶ).

ಪ್ರಮುಖ ರಾಮ್‌ಸರ್ ತಾಣಗಳು – ಸ್ಥಳ ಮತ್ತು ಮಹತ್ವ:

- **ಚಿಲ್ಕಾ ಸರೋವರ (ಒಡಿಶಾ):** ಉಪ್ಪುನೀರಿನ ಲಗೂನ್; ಇರಾವಡ್ಡಿ ಡಾಲ್ಫಿನ್‌ಗಳು.
- **ಕಿಯೋಲಾಡಿಯೊ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಉದ್ಯಾನವನ (ರಾಜಸ್ಥಾನ):** ಪ್ರಮುಖ ಪಕ್ಷಿ ಆವಾಸಸ್ಥಾನ.
- **ವುಲರ್ ಸರೋವರ (ಜಮ್ಮು ಮತ್ತು ಕಾಶ್ಮೀರ):** ಝೀಲಂ ನದಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಸಿಹಿನೀರಿನ ಸರೋವರ.
- **ಲೋಕ್ಟಾಕ್ ಸರೋವರ (ಮಣಿಪುರ):** ತೇಲುವ ಫುಮ್ಡಿಸ್ (Phumdis);ಕೈಬುಲ್ ಲಮ್ಜಾವೊ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಉದ್ಯಾನವನ.
- **ಸಾಂಬಾರ್ ಸರೋವರ (ರಾಜಸ್ಥಾನ):** ಭಾರತದ ಅತಿ ದೊಡ್ಡ ಒಳನಾಡು ಉಪ್ಪುನೀರಿನ ಸರೋವರ.
- **ವೇಂಬನಾಡ್-ಕೋಲ್ ಜೌಗು ಪ್ರದೇಶ (ಕೇರಳ):** ವಿಸ್ತಾರವಾದ ಹಿನ್ನೀರಿನ ಪರಿಸರ ವ್ಯವಸ್ಥೆ.
- **ಕೊಲ್ಲೇರು ಸರೋವರ (ಆಂಧ್ರಪ್ರದೇಶ):** ಕೃಷ್ಣಾ ಮತ್ತು ಗೋದಾವರಿ ಮುಖಜಭೂಮಿಗಳ ನಡುವಿನ ಸಿಹಿನೀರಿನ ಸರೋವರ.
- **ಸುಖ್ನಾ ಜೌಗು ಪ್ರದೇಶ (ಚಂಡೀಗಢ):** ಸ್ಥಳೀಯ ಮತ್ತು ವಲಸೆ ಜಲಪಕ್ಷಿಗಳಿಗೆ ಆವಾಸಸ್ಥಾನ.
- **ಸೌಜ್ ಜೀಲ್ (ಉತ್ತರ ಪ್ರದೇಶ):** ದೊಡ್ಡ ಪ್ರಮಾಣದ ಜಲಪಕ್ಷಿಗಳನ್ನು ಬೆಂಬಲಿಸುವ ಗಂಗಾ ಪ್ರವಾಹ ಪ್ರದೇಶದ ಜೌಗು ತಾಣ.

ವಿಜ್ಞಾನ ಮತ್ತು ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ
PUFFINS ಟೆಲಿಸ್ಕೋಪ್ ಮಿಷನ್

ಸಂದರ್ಭ: ಬೆಂಗಳೂರು ಮೂಲದ ಖಗೋಳಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞೆ ಡಾ. ರಮ್ಯಾ ಅಂಚೆ ಅವರು ನಾಸಾದ (**NASA**) $20 ಮಿಲಿಯನ್ ಮೌಲ್ಯದ **PUFFINS** ಮಿಷನ್‌ನ ಪ್ರಧಾನ ಸಂಶೋಧಕಿಯಾಗಿ ಆಯ್ಕೆಯಾಗಿದ್ದಾರೆ.

PUFFINS ಕುರಿತು:

- **ಪೂರ್ಣ ರೂಪ:** ಅಂತರತಾರಾ ಧೂಳಿನಲ್ಲಿನ ಗುಣಲಕ್ಷಣಗಳನ್ನು ಪತ್ತೆಹಚ್ಚಲು ಅತಿನೇರಳೆ ಕಿರಣಗಳ ಮೂಲಕ ಧ್ರುವೀಕರಣ ಮಾಪನ ಮಾಡುವುದು (Polarimetry in the Ultraviolet to Find Features in Interstellar Dust).
- **ಪ್ರಕಾರ:** ಇದು ಕೆಳ ಹಂತದ ಭೂಕಕ್ಷೆಯಲ್ಲಿರುವ (**LEO**) ಸಣ್ಣ ಉಪಗ್ರಹವಾಗಿದೆ.
- **ಹಣಕಾಸು ನೆರವು:** ನಾಸಾದ ಆಸ್ಟ್ರೋಫಿಸಿಕ್ಸ್ ಪಯೋನಿಯರ್ಸ್ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ.
- **ಮುಖ್ಯ ಸಂಸ್ಥೆ:** ಅರಿಜೋನಾ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದ ಸ್ಟೀವರ್ಡ್ ಅಬ್ಸರ್ವೇಟರಿ (ಟೆಕ್ಸಾಸ್ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದ ಮೆಕ್‌ಡೊನಾಲ್ಡ್ ಅಬ್ಸರ್ವೇಟರಿಯ ಬೆಂಬಲದೊಂದಿಗೆ).
- **ಉದ್ದೇಶ:** ನಕ್ಷತ್ರಪುಂಜಗಳ ನಡುವಿನ ಧೂಳಿನ ಕಣಗಳ ಸಂಯೋಜನೆ, ರಚನೆ, ಕಾಂತೀಯ ಜೋಡಣೆ ಹಾಗೂ ನಕ್ಷತ್ರ ಮತ್ತು ಗ್ರಹಗಳ ರಚನೆಯಲ್ಲಿ ಅವುಗಳ ಪಾತ್ರವನ್ನು ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡುವುದು.
- **ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ:** ಅಲ್ಟ್ರಾವಯಲೆಟ್ ಸ್ಪೆಕ್ಟ್ರೋಪೋಲಾರಿಮೆಟ್ರಿ – ವಿಭಿನ್ನ ತರಂಗಾಂತರಗಳಲ್ಲಿ ಅಲ್ಟ್ರಾವಯಲೆಟ್ ನಕ್ಷತ್ರದ ಬೆಳಕಿನ ಧ್ರುವೀಕರಣವನ್ನು ಇದು ಅಳೆಯುತ್ತದೆ.
- **ಗಮನ:** ಸರಿಸುಮಾರು **50 ನ್ಯಾನೊಮೀಟರ್‌ಗಿಂತ** ಚಿಕ್ಕದಾದ ಇಂಟರ್‌ಸ್ಟೆಲ್ಲಾರ್ ಧೂಳಿನ ಕಣಗಳ ಮೇಲೆ ಇದು ಗಮನಹರಿಸುತ್ತದೆ.

ಮಹತ್ವ:

- ಇಂಟರ್‌ಸ್ಟೆಲ್ಲಾರ್ ಧೂಳು ಮತ್ತು ಗ್ಯಾಲಕ್ಸಿಯ ಕಾಂತಕ್ಷೇತ್ರಗಳ (galactic magnetic fields) ಬಗೆಗಿನ ತಿಳುವಳಿಕೆಯನ್ನು ಇದು ಸುಧಾರಿಸುತ್ತದೆ.
- ನಕ್ಷತ್ರ ಮತ್ತು ಗ್ರಹಗಳ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ರಚನೆಯಲ್ಲಿ ಒಳಗೊಂಡಿರುವ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಗಳನ್ನು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಇದು ಸಹಾಯ ಮಾಡುತ್ತದೆ.

ರಕ್ಷಣೆ
INS ಸಮರ್ಥಕ್

ಸಂದರ್ಭ: ಭಾರತೀಯ ನೌಕಾಪಡೆಯು ದೇಶೀಯವಾಗಿ ವಿನ್ಯಾಸಗೊಳಿಸಲಾದ ಬಹು-ಉದ್ದೇಶಿತ ನೌಕೆಗಳ (Multi-Purpose Vessels - MPV) ಸರಣಿಯ ಪ್ರಮುಖ ನೌಕೆಯಾದ **INS ಸಮರ್ಥಕ್** ಅನ್ನು ಸೇವೆಗೆ ನಿಯೋಜಿಸಿದ್ದು, ಇದು ಭಾರತದ ನೌಕಾ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ಮತ್ತು ದೇಶೀಯ ಹಡಗು ನಿರ್ಮಾಣವನ್ನು ಬಲಪಡಿಸುತ್ತದೆ.

INS ಸಮರ್ಥಕ್ ಕುರಿತು:

- **ಪ್ರಕಾರ:** ಇದು ಬಹು-ಉದ್ದೇಶಿತ ನೌಕೆ (**MPV**) ಆಗಿದ್ದು, **107 ಮೀಟರ್** ಉದ್ದದ ಸಹಾಯಕ ನೌಕಾ ವೇದಿಕೆಯಾಗಿದೆ.

- **ನಿರ್ಮಿಸಿದವರು:** ತಮಿಳುನಾಡಿನ ಕಟ್ಟುಪಲ್ಲಿಯಲ್ಲಿರುವ ಲಾರ್ಸೆನ್ ಅಂಡ್ ಟೂಬ್ರೊ (**L&T**) ಶಿಪ್‌ಯಾರ್ಡ್.

ಪ್ರಮುಖ ಕಾರ್ಯಗಳು ಮತ್ತು ಪಾತ್ರಗಳು:

- **ಬೆಂಬಲ ಮತ್ತು ಪರೀಕ್ಷೆ:** ನೌಕಾಪಡೆಯ ಕಾರ್ಯಾಚರಣೆಗಳಿಗೆ ಬೆಂಬಲ ನೀಡುತ್ತದೆ ಹಾಗೂ ದೇಶೀಯ ಶಸ್ತ್ರಾಸ್ತ್ರಗಳು ಮತ್ತು ಸಂವೇದಕಗಳ ಪರೀಕ್ಷೆಗೆ ನೆರವಾಗುತ್ತದೆ.
- **ಮದರ್‌ಶಿಪ್:** ಸ್ವಾಯತ್ತ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗಳಿಗೆ ಇದು 'ಮದರ್‌ಶಿಪ್' ಆಗಿ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತದೆ.
- **ಮಾನವರಹಿತ ವಾಹನಗಳ ನಿರ್ವಹಣೆ:** **UAV** ಗಳು (ಮಾನವರಹಿತ ವೈಮಾನಿಕ ವಾಹನ), **AUV** ಗಳು (ಸ್ವಾಯತ್ತ ನೀರೊಳಗಿನ ವಾಹನ) ಮತ್ತು **USV** ಗಳ (ಮಾನವರಹಿತ ಮೇಲ್ಮೈ ವಾಹನ) ಉಡಾವಣೆ, ನಿಯಂತ್ರಣ ಮತ್ತು ಮರುಪಡೆಯುವಿಕೆಯನ್ನು ಬೆಂಬಲಿಸುತ್ತದೆ.
- **ಸಹಾಯಕ ಕಾರ್ಯಗಳು:** ಮುಂಚೂಣಿಯ ಯುದ್ಧನೌಕೆಗಳ ಕೆಲಸದ ಹೊರೆ ಮತ್ತು ಯಂತ್ರೋಪಕರಣಗಳ ಸವೆತವನ್ನು ಕಡಿಮೆ ಮಾಡುವ ಮೂಲಕ ಇದು ಪ್ರಮುಖ ಸಹಾಯಕ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತದೆ.

ರಾಜಕೀಯ ಮತ್ತು ಆಡಳಿತ

ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಮೂಲಭೂತ ಹಕ್ಕಾಗಿ ಇಂಟರ್ನೆಟ್ ಸೌಲಭ್ಯ

ಸಂದರ್ಭ: ಆನ್‌ಲೈನ್‌ನಲ್ಲಿ ಮಕ್ಕಳ ಮೇಲಿನ ಲೈಂಗಿಕ ದೌರ್ಜನ್ಯ ಮತ್ತು ನಿಂದನಾ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳ (**CSEAM**) ಪ್ರಸರಣಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಪ್ರಕರಣಗಳ ವಿಚಾರಣೆ ನಡೆಸುವಾಗ ಸುಪ್ರೀಂ ಕೋರ್ಟ್, ಇಂಟರ್ನೆಟ್ ಸೌಲಭ್ಯ ಮತ್ತು ಬಳಕೆಯ ಮೇಲಿನ ಮಕ್ಕಳ ಸಾಂವಿಧಾನಿಕ ಹಕ್ಕುಗಳನ್ನುಎತ್ತಿ ಹಿಡಿದಿದೆ.

ಸುಪ್ರೀಂ ಕೋರ್ಟ್‌ನ ಪ್ರಮುಖ ಅವಲೋಕನಗಳು:

- **ಮೂಲಭೂತ ಹಕ್ಕು:** ಇಂಟರ್ನೆಟ್ ಸೌಲಭ್ಯವು **ವಿಧಿ 21** (ಜೀವಿಸುವ ಮತ್ತು ವೈಯಕ್ತಿಕ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯದ ಹಕ್ಕು) ಮತ್ತು **ವಿಧಿ 19(1)(a)** (ವಾಕ್ ಮತ್ತು ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ) ಗಳೊಂದಿಗೆ ತಳುಕು ಹಾಕಿಕೊಂಡಿದೆ.
- **ಮಕ್ಕಳ ಹಕ್ಕುಗಳು:** ವಯಸ್ಸಿನ ಭೇದವಿಲ್ಲದೆ ಮಕ್ಕಳು ಸಾಂವಿಧಾನಿಕ ಹಕ್ಕುಗಳನ್ನು ಅನುಭವಿಸುತ್ತಾರೆ; ಅವರು ಕೇವಲ ಅಪ್ರಾಪ್ತರು ಎಂಬ ಕಾರಣಕ್ಕಾಗಿ ಅವರ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವನ್ನು ನಿರಾಕರಿಸುವಂತಿಲ್ಲ.
- **ದೌರ್ಜನ್ಯದಿಂದ ರಕ್ಷಣೆ:** ಒಪ್ಪಿಗೆಯಿಲ್ಲದ, ಲೈಂಗಿಕ ಶೋಷಣೆ ಮತ್ತು ನಿಂದನಾ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳಿಗೆ ಇಂಟರ್ನೆಟ್‌ನಲ್ಲಿ ಯಾವುದೇ ಸ್ಥಾನವಿರಬಾರದು.

ಸಾಂವಿಧಾನಿಕ ನಿಬಂಧನೆಗಳು:

- **ವಿಧಿ 21:** ಜೀವಿಸುವ ಮತ್ತು ವೈಯಕ್ತಿಕ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯದ ಹಕ್ಕು.
- **ವಿಧಿ 19(1)(a):** ಮಾಹಿತಿ ಪಡೆಯುವ ಮತ್ತು ಸಂವಹನ ನಡೆಸುವ ಹಕ್ಕು ಸೇರಿದಂತೆ ವಾಕ್ ಮತ್ತು ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ.
- **ವಿಧಿ 19(2):** ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಸಾಂವಿಧಾನಿಕ ಆಧಾರಗಳ ಮೇಲೆ ವಾಕ್ ಮತ್ತು ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯದ ಮೇಲೆ ಸಮಂಜಸವಾದ ನಿರ್ಬಂಧಗಳನ್ನು ವಿಧಿಸಲು ಅನುಮತಿಸುತ್ತದೆ.

ಪ್ರಮುಖ ಸುಪ್ರೀಂ ಕೋರ್ಟ್ ತೀರ್ಪುಗಳು:

- **ಅನುರಾಧಾ ಭಾಸಿನ್ ಮತ್ತು ಭಾರತ ಸರ್ಕಾರ (2020):** ಇಂಟರ್ನೆಟ್ ಮೂಲಕ ವಾಕ್ ಮತ್ತು ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಹಾಗೂ ವ್ಯಾಪಾರ ಅಥವಾ ವಹಿವಾಟು ನಡೆಸುವ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವನ್ನು **ವಿಧಿ 19(1)(a)** ಮತ್ತು **19(1)(ಜಿ)** ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ರಕ್ಷಿಸಲಾಗಿದೆ.
- **ಪ್ರಜ್ಞಾ ಪ್ರಸೂನ್ ಮತ್ತು ಭಾರತ ಸರ್ಕಾರ (2025):** ವಿಕಲಚೇತನರಿಗೆ ಡಿಜಿಟಲ್ **KYC** (Know Your Customer) ಮತ್ತು ಸೌಲಭ್ಯಗಳ ಲಭ್ಯತೆಯ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ, ಡಿಜಿಟಲ್ ಸೌಲಭ್ಯವನ್ನು **ವಿಧಿ 21** ರ ಅಂತರ್ಗತ ಘಟಕವೆಂದು ಪರಿಗಣಿಸಲಾಗಿದೆ.
- **ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿ, ವಾರ್ತಾ ಮತ್ತು ಪ್ರಸಾರ ಸಚಿವಾಲಯ ಮತ್ತು ಬಂಗಾಳ ಕ್ರಿಕೆಟ್ ಸಂಸ್ಥೆ (1995):** ಮಾಹಿತಿ ಮತ್ತು ವಿಚಾರಗಳನ್ನು

ತಿಳಿಯುವ, ಸ್ವೀಕರಿಸುವ ಹಾಗೂ ಹಂಚಿಕೊಳ್ಳುವ ಹಕ್ಕನ್ನು **ವಿಧಿ 19(1)(a)** ಒಳಗೊಂಡಿದೆ.

ಹೆಚ್ಚುವರಿ ಮಾಹಿತಿ - ಆಸ್ಟ್ರೇಲಿಯಾದ ಸಾಮಾಜಿಕ ಜಾಲತಾಣಗಳ ಕನಿಷ್ಠ-ವಯಸ್ಸಿನ ಕಾನೂನು:

- **ಕಾನೂನು:** ಆನ್‌ಲೈನ್ ಸುರಕ್ಷತಾ ತಿದ್ದುಪಡಿ (ಸಾಮಾಜಿಕ ಜಾಲತಾಣ ಕನಿಷ್ಠ ವಯಸ್ಸು) ಕಾಯ್ದೆ, 2024.
- **ನಿಬಂಧನೆ:** ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಸಾಮಾಜಿಕ ಜಾಲತಾಣಗಳಲ್ಲಿ ಖಾತೆಗಳನ್ನು ಹೊಂದಲು ಕನಿಷ್ಠ **16 ವರ್ಷಗಳ** ವಯೋಮಿತಿಯನ್ನು ನಿಗದಿಪಡಿಸಿದೆ.
- **ಅನುಷ್ಠಾನ:** ಆಸ್ಟ್ರೇಲಿಯಾದ ಇ-ಸುರಕ್ಷತಾ ಆಯುಕ್ತರು ಇದರ ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣೆ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ.
- **ಕಳವಳಗಳು:** ವಯಸ್ಸು ದೃಢೀಕರಿಸುವ ವಿಧಾನಗಳ ಪರಿಣಾಮಕಾರಿತ್ವ, ಗೌಪ್ಯತೆಯ ಅಪಾಯಗಳು ಮತ್ತು ನಿಯಮಗಳನ್ನು ಉಲ್ಲಂಘಿಸುವ ಸಾಧ್ಯತೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಕಳವಳಗಳಿವೆ.

ಸರ್ಕಾರಿ ಯೋಜನೆಗಳು
ಪ್ರಧಾನ ಮಂತ್ರಿ (PM) ಇಂಟರ್ನ್‌ಶಿಪ್ ಯೋಜನೆಗೆ 2 ವರ್ಷ

ಸಂದರ್ಭ: ಪ್ರಧಾನ ಮಂತ್ರಿ (**PM**) ಇಂಟರ್ನ್‌ಶಿಪ್ ಯೋಜನೆಯು ಜಾರಿಯಾಗಿ 2 ವರ್ಷಗಳನ್ನು ಪೂರೈಸಿದೆ.

PM ಇಂಟರ್ನ್‌ಶಿಪ್ ಯೋಜನೆಯ ಕುರಿತು:

- **ಉದ್ದೇಶ:** ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಜ್ಞಾನ ಮತ್ತು ಪ್ರಾಯೋಗಿಕ ಕೌಶಲ್ಯಗಳ ನಡುವಿನ ಅಂತರವನ್ನು ಕಡಿಮೆ ಮಾಡುವ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಯುವಜನರಿಗೆ ಪ್ರಮುಖ ಕಂಪನಿಗಳಲ್ಲಿ ವೃತ್ತಿ ತರಬೇತಿ (Internship) ಅವಕಾಶಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸುವುದು.
- **ಸಚಿವಾಲಯ:** ಕಾರ್ಪೊರೇಟ್ ವ್ಯವಹಾರಗಳ ಸಚಿವಾಲಯ.
- **ಅವಧಿ:** ಈ ತರಬೇತಿಯು **12 ತಿಂಗಳುಗಳವರೆಗೆ** ಇರುತ್ತದೆ.
- **ಶಿಷ್ಯವೇತನ:** ತರಬೇತಿದಾರರು ಇಡೀ ವರ್ಷದ ಅವಧಿಗೆ ಮಾಸಿಕ **₹5,000** ಶಿಷ್ಯವೇತನವನ್ನು (Stipend) ಪಡೆಯುತ್ತಾರೆ.
- **ಅರ್ಹತಾ ಮಾನದಂಡಗಳು:**
  - ಭಾರತೀಯ ನಾಗರಿಕರಾಗಿರಬೇಕು.
  - ವಯಸ್ಸು **21 ರಿಂದ 24 ವರ್ಷಗಳ** ಒಳಗಿರಬೇಕು.
  - ಪೂರ್ಣಾವಧಿ ಉದ್ಯೋಗದಲ್ಲಿರಬಾರದು ಅಥವಾ ಪೂರ್ಣಾವಧಿ ಶಿಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿರಬಾರದು.

ಸರ್ಕಾರಿ ಯೋಜನೆಗಳು
ಉಡಾನ್ (UDAN) ಯೋಜನೆಗೆ 10 ವರ್ಷ

ಸಂದರ್ಭ: ಉಡಾನ್ (**UDAN**) ಯೋಜನೆಯು ಹತ್ತು ವರ್ಷಗಳನ್ನು ಪೂರೈಸಿದ್ದು, ವಿಮಾನ ಸೌಲಭ್ಯವಿಲ್ಲದ ಮತ್ತು ಕಡಿಮೆ ಸೌಲಭ್ಯವಿರುವ ಪ್ರದೇಶಗಳನ್ನು ಸಂಪರ್ಕಿಸುವ ಮೂಲಕ ಭಾರತದ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ವಿಮಾನಯಾನ ಜಾಲವನ್ನು ಗಣನೀಯವಾಗಿ ವಿಸ್ತರಿಸಿದೆ.

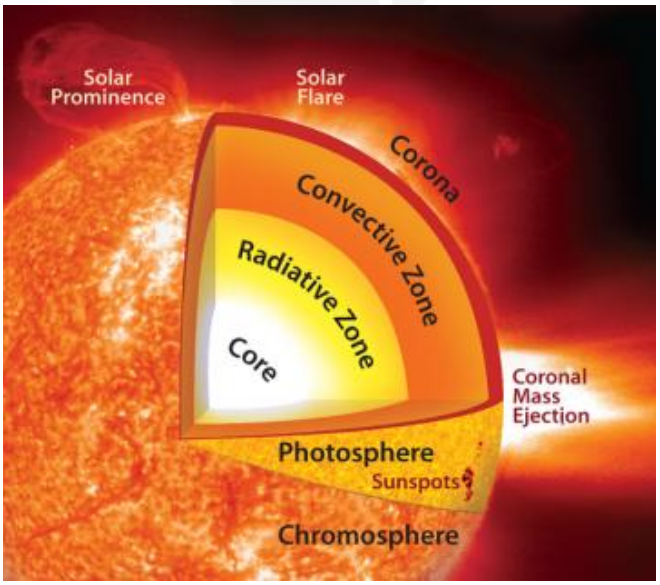
ಉಡಾನ್ (UDAN) ಕುರಿತು:

- **ಪೂರ್ಣ ರೂಪ:** ಉಡೇ ದೇಶ್ ಕಾ ಆಮ್ ನಾಗರಿಕ್ (Ude Desh ka Aam Nagrik).
- **ಪ್ರಾರಂಭ: 2016**.
- **ಸಚಿವಾಲಯ:** ನಾಗರಿಕ ವಿಮಾನಯಾನ ಸಚಿವಾಲಯ.
- **ಚೌಕಟ್ಟು:** ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ನಾಗರಿಕ ವಿಮಾನಯಾನ ನೀತಿ (**NCAP**), 2016 ರ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಸಂಪರ್ಕ ಯೋಜನೆ (**RCS**).
- **ಉದ್ದೇಶ:** 2ನೇ ಮತ್ತು 3ನೇ ಹಂತದ ನಗರಗಳಿಗೆ ಹಾಗೂ ಕಡಿಮೆ ಸೌಲಭ್ಯವಿರುವ ಪ್ರದೇಶಗಳಿಗೆ ಕೈಗೆಟಕುವ ದರದಲ್ಲಿ ವಿಮಾನ ಸಂಪರ್ಕ ಕಲ್ಪಿಸುವುದು.
- **ಮೊದಲ ಹಾರಾಟ:** ಶಿಮ್ಲಾ - ದೆಹಲಿ, ಏಪ್ರಿಲ್ **2017**.
- **ಕಾರ್ಯವಿಧಾನ:** ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಮಾರ್ಗಗಳನ್ನು ಬೆಂಬಲಿಸಲು ವಿಮಾನಯಾನ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಿಗೆ ರಿಯಾಯಿತಿಗಳು ಮತ್ತು ಕಾರ್ಯಸಾಧ್ಯತೆಯ ಅಂತರ ನಿಧಿಯನ್ನು (**VGF**) ಒದಗಿಸುವುದು.

ಯೋಜನೆಯ ಮಹತ್ವ:

- **ಒಳಗೊಳ್ಳುವಿಕೆಯ ಬೆಳವಣಿಗೆ:** ಸಣ್ಣ ನಗರಗಳನ್ನು ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಗಳಿಗೆ ಸಂಪರ್ಕಿಸುತ್ತದೆ.
- **ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ:** ಈಶಾನ್ಯ ರಾಜ್ಯಗಳು, ಗುಡ್ಡಗಾಡು ಪ್ರದೇಶಗಳು ಮತ್ತು ದ್ವೀಪಗಳಿಗೆ ಸಂಪರ್ಕವನ್ನು ಸುಧಾರಿಸುತ್ತದೆ.
- **ಆರ್ಥಿಕ ಪ್ರಗತಿ:** ಪ್ರವಾಸೋದ್ಯಮ, ಸೂಕ್ಷ್ಮ, ಸಣ್ಣ ಮತ್ತು ಮಧ್ಯಮ ಉದ್ಯಮಗಳು (**MSME**) ಹಾಗೂ ಬೇಗನೆ ಹಾಳಾಗುವ ಕೃಷಿ ಸರಕುಗಳ ರಫ್ತನ್ನು ಉತ್ತೇಜಿಸುತ್ತದೆ.
- **ಉದ್ಯೋಗ:** ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ವಿಮಾನಗಳ ಕಾರ್ಯಾಚರಣೆ, ನಿರ್ವಹಣೆ, ದುರಸ್ತಿ ಮತ್ತು ಕೂಲಂಕಷ ಪರಿಶೀಲನಾ ಸೇವೆಗಳು (**MRO**) ಹಾಗೂ ಪೈಲಟ್ ತರಬೇತಿಯನ್ನು ಬೆಂಬಲಿಸುತ್ತದೆ.
- **ಮೂಲಸೌಕರ್ಯ:** ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ವಿಮಾನ ನಿಲ್ದಾಣಗಳು ಮತ್ತು ವಿಮಾನಯಾನ ಸೇವೆಗಳ ವಿಸ್ತರಣೆಗೆ ನೆರವಾಗುತ್ತದೆ.

ವಿಜ್ಞಾನ ಮತ್ತು ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ
ಆದಿತ್ಯ-L1 ಮಿಷನ್‌ನಿಂದ ಹೊಸ ಒಳನೋಟಗಳು

ಸಂದರ್ಭ: ವಿಜ್ಞಾನಿಗಳು ಭಾರತದ ಮೊದಲ ಸೌರ ಮಿಷನ್ ಆದಿತ್ಯ-L1 ನಿಂದ ಪಡೆದ ದತ್ತಾಂಶವನ್ನು ಬಳಸಿ ಸೌರ ಕರೋನಾದಲ್ಲಿ ನಡೆಯುತ್ತಿರುವ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳ ಡಾಪ್ಲರ್ ವೆಲಾಸಿಟಿ ಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಡಾಪ್ಲರ್ ವೆಲಾಸಿಟಿ ಕುರಿತು:

- **ಡಾಪ್ಲರ್ ಎಫೆಕ್ಟ್:** ಮೂಲ (Source) ಮತ್ತು ವೀಕ್ಷಕರ (Observer) ನಡುವಿನ ಸಾಪೇಕ್ಷ ಚಲನೆಯಿಂದಾಗಿ ತರಂಗದ ಆವರ್ತನದಲ್ಲಿ ಆಗುವ ಬದಲಾವಣೆ.
- **ಧನಾತ್ಮಕ ಡಾಪ್ಲರ್ ವೆಲಾಸಿಟಿ:** ಸೌರ ಪ್ಲಾಸ್ಮಾ ವೀಕ್ಷಕರಿಂದ ದೂರ ಸರಿಯುವುದು.
- **ಋಣಾತ್ಮಕ ಡಾಪ್ಲರ್ ವೆಲಾಸಿಟಿ:** ಸೌರ ಪ್ಲಾಸ್ಮಾ ವೀಕ್ಷಕರ ಕಡೆಗೆ ಚಲಿಸುವುದು.
- **ಮಹತ್ವ:** ಪ್ಲಾಸ್ಮಾದ ಚಲನೆಯನ್ನು ಅಳೆಯಲು, ಸೌರ ಚಟುವಟಿಕೆ ಮತ್ತು ಬಾಹ್ಯಾಕಾಶ ಹವಾಮಾನವನ್ನು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಇದು ಸಹಾಯ ಮಾಡುತ್ತದೆ.

ಆದಿತ್ಯ-L1 ಕುರಿತು:

- **ಉಡಾವಣೆ:** 2023.
- **ಮಹತ್ವ:** ಇದು ಭಾರತದ ಮೊದಲ ಬಾಹ್ಯಾಕಾಶ ಆಧಾರಿತ ಸೌರ ವೀಕ್ಷಣಾಲಯ.
- **ಸ್ಥಳ:** ಭೂಮಿಯಿಂದ ಸೂರ್ಯನ ಕಡೆಗೆ ಸುಮಾರು 1.5 ಮಿಲಿಯನ್ ಕಿ.ಮೀ ದೂರದಲ್ಲಿರುವ ಸೂರ್ಯ-ಭೂಮಿ L1 (Lagrange Point 1) ಕಕ್ಷೆ.
- **ಉದ್ದೇಶ:** ಸೂರ್ಯನ ಫೋಟೋಸ್ಫಿಯರ್, ಕ್ರೋಮೋಸ್ಫಿಯರ್, ಕರೋನಾ, ಸೌರ ಮಾರುತ ಮತ್ತು ಕಾಂತೀಯ ಚಟುವಟಿಕೆಯ ಅಧ್ಯಯನ.

L1 ನಲ್ಲಿ ಆದಿತ್ಯ-L1 ನ ಅನುಕೂಲಗಳು:

- **ನಿರಂತರ ವೀಕ್ಷಣೆ:** ಸೂರ್ಯನನ್ನು ಭೂಮಿಯು ಮರೆಮಾಚುವುದರಿಂದ ಉಂಟಾಗುವ ಅಡಚಣೆಗಳನ್ನು ತಡೆಯುತ್ತದೆ.
- **ಸೌರ-ಮಾರುತ ಅಧ್ಯಯನ:** ಸೌರ ಮಾರುತ ಮತ್ತು ಶಕ್ತಿಯುತ ಕಣಗಳ ನಿಖರ ಮಾಪನವನ್ನು (in-situ measurement) ಸಕ್ರಿಯಗೊಳಿಸುತ್ತದೆ.
- **ಬಾಹ್ಯಾಕಾಶ ಹವಾಮಾನದ ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣೆ:** ಉಪಗ್ರಹಗಳು, ಸಂಪರ್ಕ ಸಾಧನಗಳು ಮತ್ತು ವಿದ್ಯುತ್ ಜಾಲಗಳ ಮೇಲೆ ಪರಿಣಾಮ

ಬೀರಬಹುದಾದ ಸೌರ ಜ್ವಾಲೆಗಳು (Solar flares) ಮತ್ತು ಕರೋನಲ್ ಮಾಸ್ ಇಜೆಕ್ಷನ್‌ಗಳ (Coronal Mass Ejections - CME) ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ಸಹಾಯ ಮಾಡುತ್ತದೆ.

ಸರ್ಕಾರಿ ಯೋಜನೆಗಳು

ನಮಾಮಿ ಗಂಗೆ

ಸಂದರ್ಭ: ತ್ಯಾಜ್ಯನೀರು ಸಂಸ್ಕರಣೆಗಾಗಿ ಈ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವು ಬಹು-ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ ವಿಧಾನವನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದು, ಮೂಲಸೌಕರ್ಯ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ, ವಿಕೇಂದ್ರೀಕೃತ ಪರಿಹಾರಗಳು, ಪುನರ್ವಸತಿ ಮತ್ತು ದೀರ್ಘಕಾಲೀನ ಕಾರ್ಯಾಚರಣೆಗಳನ್ನು ಸಂಯೋಜಿಸುತ್ತದೆ.

ನಮಾಮಿ ಗಂಗೆ ಕುರಿತು:

- **ಪ್ರಾರಂಭ:** 2014.
- **ಸ್ವರೂಪ:** ಸಮಗ್ರ ಸಂರಕ್ಷಣಾ ಮಿಷನ್.
- **ನೋಡಲ್ ಸಚಿವಾಲಯ:** ಜಲಶಕ್ತಿ ಸಚಿವಾಲಯ.
- **ಅನುಷ್ಠಾನ ಸಂಸ್ಥೆ:** ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಸ್ವಚ್ಛ ಗಂಗಾ ಮಿಷನ್ (**NMCG**).
- **ಉದ್ದೇಶಗಳು:** ಮಾಲಿನ್ಯ ನಿಯಂತ್ರಣ, ಗಂಗಾ ನದಿಯ ಸಂರಕ್ಷಣೆ ಮತ್ತು ಪುನರುಜ್ಜೀವನ.

ಪ್ರಮುಖ ಆಧಾರಸ್ತಂಭಗಳು:

- **ಒಳಚರಂಡಿ ಸಂಸ್ಕರಣಾ ಮೂಲಸೌಕರ್ಯ:** ಕೊಳಚೆನೀರು ಸಂಸ್ಕರಣಾ ಘಟಕಗಳ (**STP**) ನಿರ್ಮಾಣ ಮತ್ತು ಪುನರ್ವಸತಿ.
- **ನದಿತೀರದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ:** ಘಾಟ್‌ಗಳು ಮತ್ತು ಚಿತಾಗಾರಗಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ.
- **ನದಿಯ ಮೇಲ್ಮೈ ಸ್ವಚ್ಛತೆ:** ತೇಲುವ ತ್ಯಾಜ್ಯದ ತೆರವು.
- **ಜೀವವೈವಿಧ್ಯ ಸಂರಕ್ಷಣೆ:** ಜಲವಾಸಿ ಪರಿಸರ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗಳು ಮತ್ತು ಪ್ರಭೇದಗಳ ರಕ್ಷಣೆ.
- **ಅರಣ್ಯೀಕರಣ:** ಗಂಗಾ ನದಿ ಪಾತ್ರದಲ್ಲಿ ಮರಗಳನ್ನು ನೆಡುವುದು.
- **ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಜಾಗೃತಿ:** ಸಮುದಾಯದ ಭಾಗವಹಿಸುವಿಕೆ ಮತ್ತು ನಡವಳಿಕೆಯ ಬದಲಾವಣೆ.
- **ಕೈಗಾರಿಕಾ ತ್ಯಾಜ್ಯದ ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣೆ:** ಕೈಗಾರಿಕಾ ಮಾಲಿನ್ಯದ ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣೆ ಮತ್ತು ನಿಯಂತ್ರಣ.
- **ಗಂಗಾ ಗ್ರಾಮ:** ಗಂಗಾ ನದಿ ತೀರದ ಹಳ್ಳಿಗಳಲ್ಲಿ ನೈರ್ಮಲ್ಯ ಮತ್ತು ಸ್ವಚ್ಛತೆಯನ್ನು ಉತ್ತೇಜಿಸುವುದು.

ಯೋಜನೆಯ ಮಹತ್ವ:

- ನದಿಯ ನೀರಿನ ಗುಣಮಟ್ಟ ಮತ್ತು ನೈರ್ಮಲ್ಯವನ್ನು ಸುಧಾರಿಸುತ್ತದೆ.
- ಸಂಸ್ಕರಿಸದ ಕೊಳಚೆನೀರು ಮತ್ತು ಕೈಗಾರಿಕಾ ತ್ಯಾಜ್ಯಗಳ ವಿಸರ್ಜನೆಯನ್ನು ಕಡಿಮೆ ಮಾಡುತ್ತದೆ.
- ಜಲವಾಸಿ ಜೀವವೈವಿಧ್ಯ ಮತ್ತು ಪರಿಸರದ ಮರುಸ್ಥಾಪನೆಯನ್ನು ಬೆಂಬಲಿಸುತ್ತದೆ.
- ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ ಮತ್ತು ಸಮುದಾಯದ ಸಹಭಾಗಿತ್ವದ ಮೂಲಕ ಸುಸ್ಥಿರ ನದಿ ನಿರ್ವಹಣೆಯನ್ನು ಉತ್ತೇಜಿಸುತ್ತದೆ.

ಹೆಚ್ಚುವರಿ ಮಾಹಿತಿ - ಗಂಗಾ ನದಿ:

ಉಗಮ ಮತ್ತು ಹರಿವು:

- **ಉಗಮ:** ಉತ್ತರಾಖಂಡದ ಗಂಗೋತ್ರಿ ಹಿಮನದಿ (ಗೋಮುಖ); ಇದರ ಉಗಮದ ನದಿಯನ್ನು 'ಭಗೀರಥಿ' ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತದೆ.
- **ಸಂಗಮ:** ದೇವಪ್ರಯಾಗದಲ್ಲಿ ಭಗೀರಥಿ ನದಿಯು ಅಲಕನಂದಾ ನದಿಯನ್ನು ಸಂಧಿಸಿ, ಗಂಗಾ ನದಿಯಾಗಿ ರೂಪುಗೊಳ್ಳುತ್ತದೆ.
- **ಉದ್ದ:** ಸುಮಾರು **2,525 ಕಿ.ಮೀ.**
- **ಜಲಾನಯನ ಪ್ರದೇಶ:** ಭಾರತ ಮತ್ತು ಬಾಂಗ್ಲಾದೇಶ.

- **ಸೇರುವ ಸ್ಥಳ:** ಗಂಗಾ-ಬ್ರಹ್ಮಪುತ್ರ-ಮೇಘನಾ ಮುಖಜಭೂಮಿಯ ಮೂಲಕ ಬಂಗಾಳಕೊಲ್ಲಿಯನ್ನು ಸೇರುತ್ತದೆ.

ಪ್ರಮುಖ ಉಪನದಿಗಳು:

- **ಎಡದಂಡೆಯ ಉಪನದಿಗಳು:** ರಾಮಗಂಗಾ, ಗೋಮತಿ, ಘಾಘರಾ, ಗಂಡಕ್, ಕೋಸಿ ಮತ್ತು ಮಹಾನಂದಾ.
- **ಬಲದಂಡೆಯ ಉಪನದಿಗಳು:** ಯಮುನಾ, ಸೋನ್, ಪುನ್‌ಪುನ್ ಮತ್ತು ದಾಮೋದರ್.

ಹರಿಯುವ ರಾಜ್ಯಗಳು:

- ಉತ್ತರಾಖಂಡ, ಉತ್ತರ ಪ್ರದೇಶ, ಬಿಹಾರ, ಜಾರ್ಖಂಡ್ ಮತ್ತು ಪಶ್ಚಿಮ ಬಂಗಾಳ.
- ಬಾಂಗ್ಲಾದೇಶದಲ್ಲಿ, ಇದರ ಮುಖ್ಯ ಕವಲು ನದಿಯನ್ನು **'ಪದ್ಮಾ'** ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತದೆ.

ಪ್ರಮುಖ ಲಕ್ಷಣಗಳು:

- ಜಲಾನಯನ ಪ್ರದೇಶದ ವಿಸ್ತೀರ್ಣದಲ್ಲಿ ಇದು ಭಾರತದ ಅತಿ ದೊಡ್ಡ ನದಿ ಪಾತ್ರವಾಗಿದೆ.
- ಉತ್ತರ ಪ್ರದೇಶದ ಪ್ರಯಾಗ್‌ರಾಜ್‌ನಲ್ಲಿ ಗಂಗಾ ನದಿಯನ್ನು ಸೇರುವ ಯಮುನಾ ನದಿಯು ಇದರ ಅತಿ ದೊಡ್ಡ ಉಪನದಿಯಾಗಿದೆ.
- ಗಂಗಾ-ಬ್ರಹ್ಮಪುತ್ರ ನದಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಿಂದ ರೂಪುಗೊಂಡ **ಸುಂದರ್‌ಬನ್ಸ್** ಮುಖಜಭೂಮಿಯು ವಿಶ್ವದ ಅತಿ ದೊಡ್ಡ ಮುಖಜಭೂಮಿಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದಾಗಿದೆ.
- ಕೃಷಿ, ಕುಡಿಯುವ ನೀರು, ಸಾರಿಗೆ, ಮೀನುಗಾರಿಕೆ ಮತ್ತು ಜೀವವೈವಿಧ್ಯವನ್ನು ಬೆಂಬಲಿಸುತ್ತದೆ.

ಪರಿಸರ ಮಹತ್ವ:

- ಭಾರತದ 'ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಜಲಚರ ಪ್ರಾಣಿ'ಯಾದ ಗಂಗಾ ನದಿ ಡಾಲ್ಫಿನ್‌ನ ಆವಾಸಸ್ಥಾನವಾಗಿದೆ.
- ಘರಿಯಾಲ್ (ಮೊಸಳೆ ಪ್ರಭೇದ) ಮತ್ತು ಸಿಹಿನೀರಿನ ಆಮೆಗಳ ಹಲವು ಪ್ರಭೇದಗಳು ಇಲ್ಲಿರುವ ಇತರ ಪ್ರಮುಖ ಜೀವಿಗಳಾಗಿವೆ.
- ಗಂಗಾ ನದಿ ಪಾತ್ರವು ಭಾರತದ ಹೆಚ್ಚಿನ ಜನಸಂಖ್ಯೆ ಮತ್ತು ಕೃಷಿ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಿಗೆ ಆಧಾರವಾಗಿದೆ.

ಪ್ರಮುಖ ಸರ್ಕಾರಿ ಉಪಕ್ರಮಗಳು:

- **ನಮಾಮಿ ಗಂಗೆ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ (2014):** ಗಂಗಾ ನದಿಯ ಮಾಲಿನ್ಯ ನಿಯಂತ್ರಣ, ಸಂರಕ್ಷಣೆ ಮತ್ತು ಪುನರುಜ್ಜೀವನ.
- **ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಸ್ವಚ್ಛ ಗಂಗಾ ಮಿಷನ್ (NMCG):** ಇದು ನಮಾಮಿ ಗಂಗೆ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವನ್ನು ಜಾರಿಗೊಳಿಸುತ್ತದೆ.
- **ಗಂಗಾ ಕ್ರಿಯಾ ಯೋಜನೆ:** ನದಿ ಮಾಲಿನ್ಯವನ್ನು ಕಡಿಮೆ ಮಾಡಲು **1985** ರಲ್ಲಿ ಇದನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಲಾಯಿತು.

ಇತಿಹಾಸ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತಿ
ಯುನೆಸ್ಕೋ ವಿಶ್ವ ಪರಂಪರೆಯ ಸಂಭಾವ್ಯ ಪಟ್ಟಿಗೆ 3 ಹೊಸ ಭಾರತೀಯ ತಾಣಗಳ ಸೇರ್ಪಡೆ

ಸಂದರ್ಭ: ಮೂರು ಭಾರತೀಯ ತಾಣಗಳನ್ನು ಯುನೆಸ್ಕೋದ (**UNESCO**) ವಿಶ್ವ ಪರಂಪರೆಯ ಸಂಭಾವ್ಯ ಪಟ್ಟಿಗೆ (Tentative List) ಸೇರಿಸಲಾಗಿದ್ದು, ಇದರಿಂದ ಭಾರತದ ಸಂಭಾವ್ಯ ತಾಣಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ **81** ಕ್ಕೆ ಏರಿಕೆಯಾಗಿದೆ.

ಸಂಭಾವ್ಯ ಪಟ್ಟಿಯ ಕುರಿತು:

- ಇದು ಭವಿಷ್ಯದಲ್ಲಿ **UNESCO** ವಿಶ್ವ ಪರಂಪರೆಯ ಪಟ್ಟಿಗೆ ನಾಮನಿರ್ದೇಶನ ಮಾಡಲು ಸೂಕ್ತವೆಂದು ಆಯಾ ದೇಶವು ಪರಿಗಣಿಸುವ ತಾಣಗಳ ಪಟ್ಟಿಯಾಗಿದೆ.

- ವಿಶ್ವ ಪರಂಪರೆಯ ಪಟ್ಟಿಗೆ ನಾಮನಿರ್ದೇಶನಗೊಳ್ಳಲು ಮೊದಲು ಈ ಸಂಭಾವ್ಯ ಪಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಸೇರ್ಪಡೆಗೊಳ್ಳುವುದು ಕಡ್ಡಾಯವಾಗಿದೆ.

ಹೊಸದಾಗಿ ಸೇರ್ಪಡೆಗೊಂಡ 3 ತಾಣಗಳು:

1. ಬಾರಾಟಾಂಗ್ ಕಾಸ್ಟ್-ಮಡ್ ಜ್ವಾಲಾಮುಖಿ ಸಂಕೀರ್ಣ:

- **ಸ್ಥಳ:** ಅಂಡಮಾನ್ ಮತ್ತು ನಿಕೋಬಾರ್ ದ್ವೀಪಗಳ ಬಾರಾಟಾಂಗ್ ದ್ವೀಪ.
- **ಲಕ್ಷಣಗಳು:** ಸುಣ್ಣಕಲ್ಲಿನ ಗುಹೆಗಳು ಮತ್ತು ಸಕ್ರಿಯ ಮಡ್ ಜ್ವಾಲಾಮುಖಿಗಳು (Mud Volcanoes).
- **ಮಡ್ ಜ್ವಾಲಾಮುಖಿಗಳು:** ಇವು ಕರಗಿದ ಬಂಡೆಗಳ (ಲಾವಾರಸ) ಬದಲಾಗಿ ಮಣ್ಣು, ನೀರು ಮತ್ತು ಅನಿಲಗಳನ್ನು ಹೊರಸೂಸುತ್ತವೆ.

2. ಅಂಡಮಾನ್ ಸಬ್ಡಕ್ಷನ್ ಜ್ವಾಲಾಮುಖಿಗಳು:

- **ಸ್ಥಳ:** ಅಂಡಮಾನ್ ಮತ್ತು ನಿಕೋಬಾರ್ ದ್ವೀಪಗಳ ಬ್ಯಾರನ್ ದ್ವೀಪ ಮತ್ತು ನಾರ್ಕೊಂಡಮ್ ದ್ವೀಪ.
- **ಬ್ಯಾರನ್ ದ್ವೀಪ:** ಭಾರತದ ಏಕೈಕ ಖಚಿತ ಸಕ್ರಿಯ ಜ್ವಾಲಾಮುಖಿ ಇರುವ ಸ್ಥಳ.
- **ನಾರ್ಕೊಂಡಮ್ ದ್ವೀಪ:** ಅರಣ್ಯದಿಂದ ಆವೃತವಾದ ಜ್ವಾಲಾಮುಖಿ ದ್ವೀಪ. ಇದು ಜೀವವೈವಿಧ್ಯತೆ ಮತ್ತು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಸೀಮಿತವಾದ (ಸ್ಥಳೀಯ) 'ನಾರ್ಕೊಂಡಮ್ ಹಾರ್ನ್‌ಬಿಲ್' ಪಕ್ಷಿಗೆ ಹೆಸರುವಾಸಿಯಾಗಿದೆ.
- **ಮಹತ್ವ:** ಜ್ವಾಲಾಮುಖಿ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಗಳು ಮತ್ತು ಪರಿಸರ ಅನುಕ್ರಮವನ್ನು (ecological succession) ಇದು ವಿವರಿಸುತ್ತದೆ.

3. ಸಿರಪುರ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಮತ್ತು ಪುರಾತತ್ವ ಭೂದೃಶ್ಯ:

- **ಸ್ಥಳ:** ಛತ್ತೀಸ್‌ಗಢದ ಮಹಾಸಮುಂದ್ ಜಿಲ್ಲೆ; ರಾಯ್‌ಪುರದಿಂದ ಸುಮಾರು 78 ಕಿ.ಮೀ ದೂರದಲ್ಲಿರುವ ಮಹಾನದಿ ಪೂರ್ವ ದಡದಲ್ಲಿದೆ.
- **ಐತಿಹಾಸಿಕ ಹೆಸರು:** ಶ್ರೀಪುರ.
- **ಐತಿಹಾಸಿಕ ಮಹತ್ವ:** ಶರಭಪುರಿಯ ಮತ್ತು ಪಾಂಡುವಂಶಿ ರಾಜವಂಶಗಳ ಆಳ್ವಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಹೊಂದಿತು; ಇದು ಪ್ರಾಚೀನ ಕೋಸಲ ಪ್ರದೇಶಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ್ದಾಗಿದೆ.
- **ಪ್ರಾಮುಖ್ಯತೆ:** ಇಲ್ಲಿನ ಪುರಾತತ್ವ ಶಾಸ್ತ್ರದ ಅವಶೇಷಗಳು ಐತಿಹಾಸಿಕ ವಾಸ್ತುಶಿಲ್ಪ, ವ್ಯಾಪಾರ ಸಂಪರ್ಕಗಳು ಮತ್ತು ಅನೇಕ ಧಾರ್ಮಿಕ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳ ಸಹಬಾಳ್ವೆಯನ್ನು ಪ್ರತಿಬಿಂಬಿಸುತ್ತವೆ.

ರಕ್ಷಣೆ

ಬದ್ರ್ ತಿಳುವಳಿಕಾ ಒಪ್ಪಂದ (MoU)

ಸಂದರ್ಭ: ಮಿಲಿಟರಿ ಸಹಕಾರ ಮತ್ತು ರಕ್ಷಣಾ ಸಾಮರ್ಥ್ಯಗಳನ್ನು ಬಲಪಡಿಸಲು ಪಾಕಿಸ್ತಾನ, ಟರ್ಕಿ, ಕತಾರ್ ಮತ್ತು ಇಂಡೋನೇಷ್ಯಾ ದೇಶಗಳು ಬದ್ರ್ ತಿಳುವಳಿಕಾ ಒಪ್ಪಂದಕ್ಕೆ (MoU) ಸಹಿ ಹಾಕಿವೆ ಎಂದು ವರದಿಯಾಗಿದೆ.

ಪ್ರಮುಖ ಉದ್ದೇಶಗಳು:

- ರಕ್ಷಣಾ ಉಪಕರಣಗಳ ಉತ್ಪಾದನೆ, ಜಂಟಿ ಉತ್ಪಾದನೆ ಮತ್ತು ದೇಶೀಯ ರಕ್ಷಣಾ ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳನ್ನು ಉತ್ತೇಜಿಸುವುದು.
- ಮಿಲಿಟರಿ ತರಬೇತಿ, ಸಂಶೋಧನೆ ಮತ್ತು ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುವುದು.

ಬದ್ರ್ MoU ಮತ್ತು ಮೆಕ್ಕಾ ಒಪ್ಪಂದ:

- **ಬದ್ರ್ MoU:** ಇದು ರಕ್ಷಣಾ-ಕೈಗಾರಿಕಾ ಸಹಕಾರದ ಮೇಲೆ ಗಮನ ಕೇಂದ್ರೀಕರಿಸುತ್ತದೆ.
- **ಮೆಕ್ಕಾ ಒಪ್ಪಂದ:** ಇದು ಸಾಮೂಹಿಕ ರಕ್ಷಣೆಯ ಮೇಲೆ ಗಮನಹರಿಸುತ್ತದೆ.

ಭಾರತಕ್ಕೆ ಇದರ ಮಹತ್ವ:

- ಇದು ಪಾಕಿಸ್ತಾನದ ಮಿಲಿಟರಿ ಆಧುನೀಕರಣ ಮತ್ತು ರಕ್ಷಣಾ ಉತ್ಪಾದನೆಗೆ ಬೆಂಬಲ ನೀಡಬಹುದು.
- ಇದು ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಭದ್ರತಾ ಸಮೀಕರಣಗಳು ಮತ್ತು ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ-ಹಂಚಿಕೆ ಒಪ್ಪಂದಗಳ ಮೇಲೆ ಗಂಭೀರ ಪರಿಣಾಮ ಬೀರಬಹುದು.

ಸರ್ಕಾರಿ ಯೋಜನೆಗಳು
PM CARES ಮಕ್ಕಳ ಯೋಜನೆ

ಸಂದರ್ಭ: ಸಾಮಾಜಿಕ ನ್ಯಾಯ ಮತ್ತು ಸಬಲೀಕರಣ ಸಚಿವಾಲಯವು, PM CARES ಮಕ್ಕಳ ಯೋಜನೆಯ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ನೀಡಲಾಗುವ ವಿಶೇಷ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿವೇತನದ ಪ್ರಯೋಜನಗಳನ್ನು ಪಡೆಯಲು ಆಧಾರ್ ದೃಢೀಕರಣ ಅಥವಾ ಆಧಾರ್ ಸಂಖ್ಯೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿರುವುದನ್ನು ಕಡ್ಡಾಯಗೊಳಿಸಿ ಅಧಿಸೂಚನೆ ಹೊರಡಿಸಿದೆ.

PM CARES ಮಕ್ಕಳ ಯೋಜನೆಯ ಕುರಿತು:

- **ಪ್ರಾರಂಭ:** ಕೋವಿಡ್-19 ಸಾಂಕ್ರಾಮಿಕದಿಂದಾಗಿ ತಂದೆ-ತಾಯಿ ಇಬ್ಬರನ್ನೂ, ಬದುಕುಳಿದಿದ್ದ ತಂದೆ ಅಥವಾ ತಾಯಿಯನ್ನು, ಕಾನೂನುಬದ್ಧ ಪಾಲಕರನ್ನು ಅಥವಾ ದತ್ತು ಪಡೆದ ಪೋಷಕರನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಬೆಂಬಲ ನೀಡಲು **2021** ರಲ್ಲಿ ಇದನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಲಾಯಿತು.
- **ನೋಡಲ್ ಸಚಿವಾಲಯ:** ಮಹಿಳಾ ಮತ್ತು ಮಕ್ಕಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಸಚಿವಾಲಯ.
- **ಉದ್ದೇಶ:** ಸಂತ್ರಸ್ತ ಮಕ್ಕಳ ಸಮಗ್ರ ಆರೈಕೆ, ರಕ್ಷಣೆ ಮತ್ತು ಯೋಗಕ್ಷೇಮವನ್ನು ಖಚಿತಪಡಿಸುವುದು.

ಪ್ರಮುಖ ಲಕ್ಷಣಗಳು:

- **ಶಿಕ್ಷಣ:** ಶಾಲಾ ಶಿಕ್ಷಣ, ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿವೇತನ ಮತ್ತು ಉನ್ನತ ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ಮುಂದುವರಿಸಲು ನೆರವು.
- **ಹಣಕಾಸು ನೆರವು:** ಮಗುವಿಗೆ 23 ವರ್ಷ ವಯಸ್ಸಾದಾಗ **₹10 ಲಕ್ಷ** ಒದಗಿಸುವುದು.
- **ಆರೋಗ್ಯ ರಕ್ಷಣೆ:** ಯೋಜನೆಯ ನಿಬಂಧನೆಗಳ ಪ್ರಕಾರ ಆಯುಷ್ಮಾನ್ ಭಾರತ್-ಪ್ರಧಾನ ಮಂತ್ರಿ ಜನ ಆರೋಗ್ಯ ಯೋಜನೆಯ (**PM-JAY**) ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ಆರೋಗ್ಯ ವಿಮೆಯನ್ನು ಒದಗಿಸುವುದು.

ಪರಿಸರ
ಜೀವವೈವಿಧ್ಯ ಕ್ರಿಯಾ ಸ್ಥಿತಿಗತಿ ವರದಿ

ಸಂದರ್ಭ: ವಿಶ್ವಸಂಸ್ಥೆಯ ಜೀವವೈವಿಧ್ಯ ಒಪ್ಪಂದವು (**UN CBD**) ಈ ವರದಿಯನ್ನು ಬಿಡುಗಡೆ ಮಾಡಿದ್ದು, 2030 ರ ಗುರಿಗಳು ಮತ್ತು 2050 ರ ದೂರದೃಷ್ಟಿಯತ್ತ ಸಾಧಿಸಿದ ಪ್ರಗತಿಯ ಮೊದಲ ಜಾಗತಿಕ ಮೌಲ್ಯಮಾಪನವನ್ನು ಇದು ಒದಗಿಸುತ್ತದೆ.

ಪ್ರಮುಖ ಕೊರತೆಗಳು (ನ್ಯೂನತೆಗಳು):

- **ಅನುಷ್ಠಾನ:** ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಗುರಿಗಳು ಜಾಗತಿಕ ಗುರಿಗಳೊಂದಿಗೆ ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಹೊಂದಾಣಿಕೆಯಾಗುತ್ತಿಲ್ಲ.
- **ಪ್ರಗತಿ:** ಜೀವವೈವಿಧ್ಯದ ನಷ್ಟಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಗುವ ಅಂಶಗಳ ವಿರುದ್ಧ ನಿಧಾನಗತಿಯ ಕ್ರಮ; ಸಮುದ್ರ, ಕರಾವಳಿ ಮತ್ತು ಒಳನಾಡಿನ ಜಲ ಪರಿಸರ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗಳಲ್ಲಿನ ನ್ಯೂನತೆಗಳು.
- **ಹಣಕಾಸು:** ಸೀಮಿತ ಖಾಸಗಿ ಧನಸಹಾಯ ಮತ್ತು ಹಾನಿಕಾರಕ ಸಬ್ಸಿಡಿಗಳ (ಸಹಾಯಧನ) ಕಡಿತದಲ್ಲಿನ ವಿಳಂಬ.
- **ದತ್ತಾಂಶ:** ದತ್ತಾಂಶ, ಸೂಚಕಗಳು ಮತ್ತು ತಾಂತ್ರಿಕ ಸಾಮರ್ಥ್ಯದಲ್ಲಿನ ಕೊರತೆಗಳು.

- **ಆಡಳಿತ:** ಕಳಪೆ ನೀತಿ ಸಮನ್ವಯ ಮತ್ತು ಪಾಲುದಾರರ ಭಾಗವಹಿಸುವಿಕೆಯ ಕೊರತೆ.

ಹೆಚ್ಚುವರಿ ಮಾಹಿತಿ - ಜೀವವೈವಿಧ್ಯ ಒಪ್ಪಂದ (CBD):

- **ಮೂಲ:** 1992 ರಲ್ಲಿ ನಡೆದ ವಿಶ್ವಸಂಸ್ಥೆಯ ಪರಿಸರ ಮತ್ತು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಸಮ್ಮೇಳನದಲ್ಲಿ (ರಿಯೊ ಅರ್ಥ್ ಶೃಂಗಸಭೆ) ಈ ಒಪ್ಪಂದವನ್ನು ಸಹಿಗಾಗಿ ಮುಕ್ತಗೊಳಿಸಲಾಯಿತು.
- **ಜಾರಿ:** 29 ಡಿಸೆಂಬರ್ 1993 ರಂದು.
- **ಮೊದಲ ಅಧಿವೇಶನ:** 1994 ರಲ್ಲಿ ಬಹಾಮಾಸ್‌ನಲ್ಲಿ **COP** ಯ ಮೊದಲ ಅಧಿವೇಶನ ನಡೆಯಿತು.
- **ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿ ಕಚೇರಿ:** ಕೆನಡಾದ ಮಾಂಟ್ರಿಯಲ್.
- **ಅನುಮೋದನೆ:** **CBD** ಯನ್ನು 196 ರಾಷ್ಟ್ರಗಳು ಅನುಮೋದಿಸಿದ್ದು, ಇದು ಅತ್ಯಂತ ವ್ಯಾಪಕವಾಗಿ ಅಂಗೀಕರಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಅಂತಾರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಒಪ್ಪಂದಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದಾಗಿದೆ.
- **ಸೂಚನೆ:** ಅಮೆರಿಕ ಸಂಯುಕ್ತ ಸಂಸ್ಥಾನವು ಈ ಒಪ್ಪಂದವನ್ನು ಅನುಮೋದಿಸದ ಏಕೈಕ ವಿಶ್ವಸಂಸ್ಥೆಯ (**UN**) ಸದಸ್ಯ ರಾಷ್ಟ್ರವಾಗಿದೆ.
- **3 ಪ್ರಮುಖ ಉದ್ದೇಶಗಳು:**

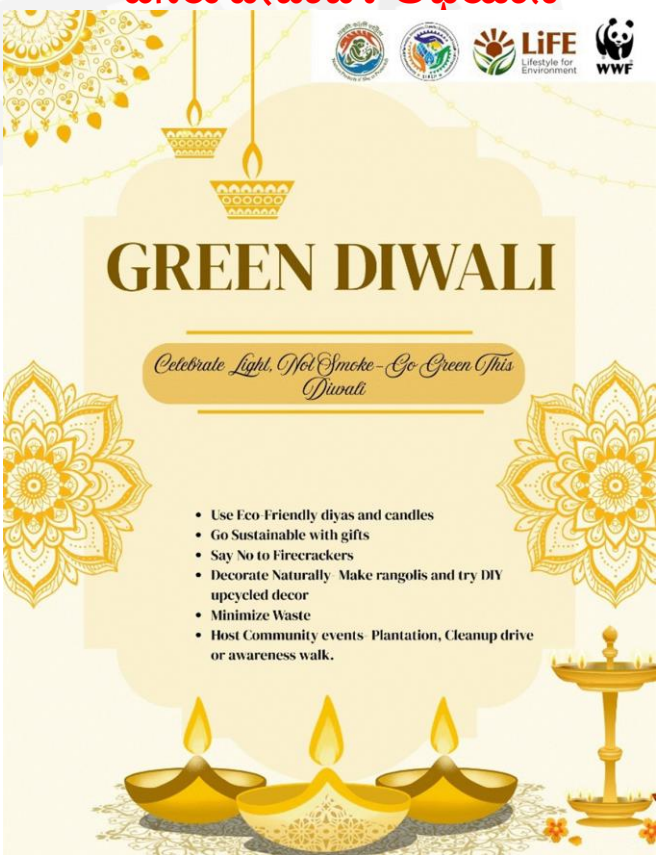
1. ಜೈವಿಕ ವೈವಿಧ್ಯತೆಯ ಸಂರಕ್ಷಣೆ.
2. ಜೈವಿಕ ವೈವಿಧ್ಯತೆಯ ಘಟಕಗಳ ಸುಸ್ಥಿರ ಬಳಕೆ.
3. ಆನುವಂಶಿಕ (ಜೆನೆಟಿಕ್) ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳ ಬಳಕೆಯಿಂದ ಉಂಟಾಗುವ ಪ್ರಯೋಜನಗಳ ನ್ಯಾಯಸಮ್ಮತ ಮತ್ತು ಸಮಾನ ಹಂಚಿಕೆ.

- **ಆಡಳಿತ ಮಂಡಳಿ:** ಕಾನ್ಫರೆನ್ಸ್ ಆಫ್ ದಿ ಪಾರ್ಟೀಸ್ (**COP**) ಇದರ ಆಡಳಿತ ಮಂಡಳಿಯಾಗಿದ್ದು, ಪ್ರತಿ ಎರಡು ವರ್ಷಗಳಿಗೊಮ್ಮೆ ಸಭೆ ಸೇರುತ್ತದೆ.
- **ಪೂರಕ ಒಪ್ಪಂದಗಳು:** ಜೈವಿಕ ಸುರಕ್ಷತೆಯ ಕುರಿತ ಕಾರ್ಟೇಜಿನಾ ಶಿಷ್ಟಾಚಾರ ಮತ್ತು ಪ್ರವೇಶ ಹಾಗೂ ಪ್ರಯೋಜನ-ಹಂಚಿಕೆಯ ಕುರಿತ ನಗೋಯಾ ಶಿಷ್ಟಾಚಾರಗಳು **CBD** ಯ ಪೂರಕ ಒಪ್ಪಂದಗಳಾಗಿವೆ.

ಕುನ್ಮಿಂಗ್-ಮಾಂಟ್ರಿಯಲ್ ಜಾಗತಿಕ ಜೀವವೈವಿಧ್ಯ ಚೌಕಟ್ಟು:

- **ಅಂಗೀಕಾರ:** 2022 ರಲ್ಲಿ ಕೆನಡಾದ ಮಾಂಟ್ರಿಯಲ್‌ನಲ್ಲಿ ನಡೆದ **CBD** ಯ **COP15** ಸಮ್ಮೇಳನದಲ್ಲಿ ಇದನ್ನು ಅಂಗೀಕರಿಸಲಾಯಿತು.
- **ಗುರಿಗಳು:** ಪ್ರಸ್ತುತ ಮತ್ತು ಭವಿಷ್ಯದ ಪೀಳಿಗೆಗಾಗಿ ಜೀವವೈವಿಧ್ಯವನ್ನು ಸಂರಕ್ಷಿಸಲು 2030 ರ ವೇಳೆಗೆ ತಲುಪಬೇಕಾದ 23 ಗುರಿಗಳನ್ನು ಹಾಗೂ 2050 ರ 4 ಜಾಗತಿಕ ಗುರಿಗಳನ್ನು ಇದು ಒಳಗೊಂಡಿದೆ.
- **ಬದ್ಧತೆ:** ಈ ಒಪ್ಪಂದವು ಸದಸ್ಯ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳ ಮೇಲೆ ಕಾನೂನುಬದ್ಧವಾಗಿ ಕಡ್ಡಾಯವಾಗಿಲ್ಲ (ಬದ್ಧವಾಗಿಲ್ಲ).

ಪರಿಸರ
ಹಸಿರು ದೀಪಾವಳಿ ಅಭಿಯಾನ

ಸಂದರ್ಭ: **WWF-India** ಮತ್ತು ಪರಿಸರ ಮಾಹಿತಿ, ಜಾಗೃತಿ, ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ವೃದ್ಧಿ ಹಾಗೂ ಜೀವನೋಪಾಯ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವು (**EIACP**)

ಜಂಟಿಯಾಗಿ ರಾಷ್ಟ್ರವ್ಯಾಪಿ 'ಹಸಿರು ದೀಪಾವಳಿ ಅಭಿಯಾನ'ವನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿವೆ. ಇದು ಪಟಾಕಿ ಮುಕ್ತ ಆಚರಣೆಗಳನ್ನು ಉತ್ತೇಜಿಸುವ ಮೂಲಕ ಪರಿಸರ ಸ್ನೇಹಿ ದೀಪಾವಳಿ ಆಚರಿಸಲು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸುತ್ತದೆ.

ಪರಿಸರ ಮಾಹಿತಿ, ಜಾಗೃತಿ, ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ವೃದ್ಧಿ ಹಾಗೂ ಜೀವನೋಪಾಯ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದ (EIACP) ಕುರಿತು:

- ಇದು ಪರಿಸರ, ಅರಣ್ಯ ಮತ್ತು ಹವಾಮಾನ ಬದಲಾವಣೆ ಸಚಿವಾಲಯದ (**MoEFCC**) ಒಂದು ಉಪಕ್ರಮವಾಗಿದೆ.
- **ಉದ್ದೇಶ:** ಪರಿಸರ ಮಾಹಿತಿಯ ಪ್ರಸಾರ, ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಜಾಗೃತಿ, ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ವೃದ್ಧಿ ಮತ್ತು ಪರಿಸರ ಸ್ನೇಹಿ ಸುಸ್ಥಿರ ಜೀವನೋಪಾಯಗಳನ್ನು ಉತ್ತೇಜಿಸುವತ್ತ ಇದು ಗಮನಹರಿಸುತ್ತದೆ.

WWF-India ಕುರಿತು:

- ಇದು ಜೀವವೈವಿಧ್ಯ ರಕ್ಷಣೆ ಮತ್ತು ಪರಿಸರ ಸುಸ್ಥಿರತೆಗಾಗಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವ ಸಂರಕ್ಷಣಾ ಸಂಸ್ಥೆಯಾಗಿದೆ.
- ಇದನ್ನು **1969** ರಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾಪಿಸಲಾಯಿತು.

ಪರಿಸರ
ಭಾರತದ ಮೊದಲ ಪರಿಸರ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗಳ ಕೆಂಪು ಪಟ್ಟಿ (RLE)

ಸಂದರ್ಭ: ಪರಿಸರ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗಳ ಕುಸಿತದ ಅಪಾಯವನ್ನು ನಿರ್ಣಯಿಸಲು ಕೇರಳವು ತನ್ನ ಎಲ್ಲಾ 14 ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಭಾರತದ ಮೊದಲ ರಾಜ್ಯ ಮಟ್ಟದ **RLE** ಯೋಜನೆಯನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದೆ.

ಭಾರತದ ಮೊದಲ RLE ಕುರಿತು:

- **ಪ್ರಾರಂಭ:** ಕೇರಳ ರಾಜ್ಯ ಜೀವವೈವಿಧ್ಯ ಮಂಡಳಿ (**KSBB**).
- **ವ್ಯಾಪ್ತಿ:** ಕೇರಳದ ಎಲ್ಲಾ 14 ಜಿಲ್ಲೆಗಳು.
- **ಉದ್ದೇಶ:** ಪರಿಸರ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಕುಸಿತದ ಅಪಾಯವನ್ನು ಅಳೆಯುವುದು.
- **ಪ್ರಮುಖ ಕಳವಳ:** ದಕ್ಷಿಣ ಪಶ್ಚಿಮ ಘಟ್ಟಗಳ ನದಿತೀರದ ನಿತ್ಯಹರಿದ್ವರ್ಣ ಕಾಡುಗಳು ತಮ್ಮ ವಿಸ್ತೀರ್ಣದ ಶೇ. 83 ರಷ್ಟನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡಿವೆ ಮತ್ತು ಇವು 'ತೀವ್ರವಾಗಿ ಅಳಿವಿನಂಚಿನಲ್ಲಿರುವ' (Critically Endangered) ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಸೇರುತ್ತವೆ.

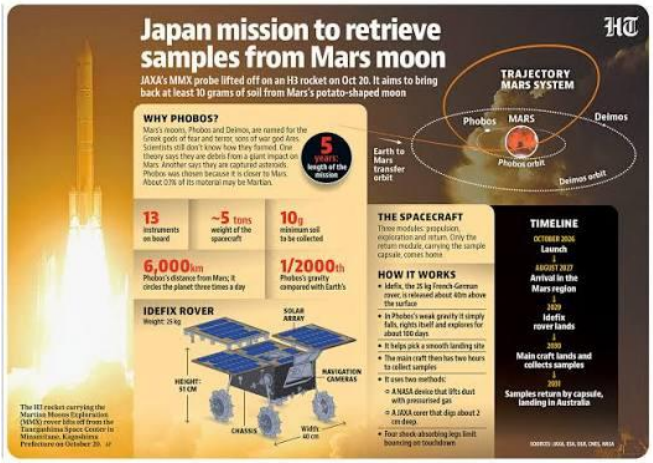
ಹೆಚ್ಚುವರಿ ಮಾಹಿತಿ - IUCN ಕುರಿತು:

- **ಸ್ಥಾಪನೆ:** 1948.
- **ಸ್ಥಳ:** ಸ್ವಿಟ್ಜರ್ಲೆಂಡ್‌ನ ಗ್ಲಾಂಡ್.
- **ಉದ್ದೇಶ:** ಅಂತಾರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಸಹಕಾರವನ್ನು ಉತ್ತೇಜಿಸುವುದು ಹಾಗೂ ಸಂರಕ್ಷಣಾ ಕ್ರಮಗಳಿಗೆ ಸಹಾಯ ಮಾಡಲು ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಜ್ಞಾನ ಮತ್ತು ಸಾಧನಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸುವುದು.
- **IUCN ಕೆಂಪು ಪಟ್ಟಿ:** ಇದು 1964 ರಲ್ಲಿ ಅಳಿವಿನಂಚಿನಲ್ಲಿರುವ ಪ್ರಭೇದಗಳ **IUCN** ಕೆಂಪು ಪಟ್ಟಿಯನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿತು.

IUCN ಕೆಂಪು ಪಟ್ಟಿಯ ಬಗ್ಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಮಾಹಿತಿ:

- ಇದು **IUCN** ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿದ ಪಟ್ಟಿಯಾಗಿದ್ದು, ಸಸ್ಯಗಳು, ಪ್ರಾಣಿಗಳು ಮತ್ತು ಶಿಲೀಂಧ್ರ ಪ್ರಭೇದಗಳ ಸಂರಕ್ಷಣಾ ಸ್ಥಿತಿಗತಿಯ ಕುರಿತಾದ ವಿಶ್ವದ ಅತ್ಯಂತ ಸಮಗ್ರ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿದೆ.
- **ಪಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿರುವ ಪ್ರಭೇದಗಳು:** ಈ ಕೆಂಪು ಪಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟು 1,43,000 ಪ್ರಭೇದಗಳಿವೆ.
- **ಭಾರತದ ಸದಸ್ಯತ್ವ:** ಭಾರತವು 1969 ರಲ್ಲಿ ಇದರ ಸದಸ್ಯ ರಾಷ್ಟ್ರವಾಯಿತು.
- **IUCN ವರ್ಗೀಕರಣ:** ಪ್ರಭೇದಗಳ ಅಳಿವು ಮತ್ತು ಸಂರಕ್ಷಣಾ ಸ್ಥಿತಿಯ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ **IUCN** ಅವುಗಳನ್ನು ಈ ಕೆಳಗಿನಂತೆ ವರ್ಗೀಕರಿಸುತ್ತದೆ:
  - ಅಳಿದುಹೋದವು (**EX**)
  - ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ಅಳಿದುಹೋದವು (**EW**)
  - ತೀವ್ರವಾಗಿ ಅಳಿವಿನಂಚಿನಲ್ಲಿರುವವು (**CR**)
  - ಅಳಿವಿನಂಚಿನಲ್ಲಿರುವವು (**EN**)
  - ದುರ್ಬಲಗೊಂಡಿರುವವು (**VU**)
  - ಅಪಾಯದ ಅಂಚಿನಲ್ಲಿರುವವು (**NT**)
  - ಕಡಿಮೆ ಕಾಳಜಿ ಇರುವವು (**LC**)
  - ದತ್ತಾಂಶ ಕೊರತೆ ಇರುವವು (**DD**)
  - ಮೌಲ್ಯಮಾಪನ ಮಾಡದವು (**NE**)

ವಿಜ್ಞಾನ ಮತ್ತು ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ
ಮಂಗಳ ಗ್ರಹದ ಉಪಗ್ರಹಗಳ ಅನ್ವೇಷಣಾ (MMX) ಮಿಷನ್

ಸಂದರ್ಭ: ಜಪಾನ್ ಬಾಹ್ಯಾಕಾಶ ಅನ್ವೇಷಣಾ ಸಂಸ್ಥೆಯು (**JAXA**) ತನ್ನ ಮಂಗಳ ಗ್ರಹದ ಉಪಗ್ರಹಗಳ (ಚಂದ್ರರ) ಅನ್ವೇಷಣಾ (**MMX**) ಮಿಷನ್ ಅನ್ನು ಉಡಾವಣೆ ಮಾಡಲು ಸಿದ್ಧತೆ ನಡೆಸುತ್ತಿದೆ.

MMX ಮಿಷನ್ ಕುರಿತು:

- **ಸಂಸ್ಥೆ:** ಅಂತಾರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಕೊಡುಗೆಗಳೊಂದಿಗೆ ಜಪಾನ್ ಬಾಹ್ಯಾಕಾಶ ಅನ್ವೇಷಣಾ ಸಂಸ್ಥೆಯು (**JAXA**) ಇದನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿದೆ.
- **ಉದ್ದೇಶ:** ಮಂಗಳನ ಉಪಗ್ರಹವಾದ 'ಫೋಬೋಸ್'ನಿಂದ ಕನಿಷ್ಠ **10 ಗ್ರಾಂ** ವಸ್ತುಗಳನ್ನು (ಮಾದರಿಗಳನ್ನು) ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ **2031** ರಲ್ಲಿ ಭೂಮಿಗೆ ತರುವುದು.
- **ಕಾಲಮಿತಿ:** **2027** ರಲ್ಲಿ ಮಂಗಳ ಗ್ರಹದ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ತಲುಪುವುದು; 2031 ರಲ್ಲಿ ಮಾದರಿಗಳನ್ನು ಭೂಮಿಗೆ ಹಿಂದಿರುಗಿಸುವ ಯೋಜನೆ.
- **ಮಹತ್ವ:** ಇದು ಯಶಸ್ವಿಯಾದರೆ, ಮಂಗಳ ಗ್ರಹದ ಉಪಗ್ರಹದಿಂದ ಮಾದರಿಗಳನ್ನು ಮರಳಿ ತಂದ ಮೊದಲ ಮಿಷನ್ ಆಗಲಿದೆ.
- **ರೋವರ್:** ಇದನ್ನು ಜರ್ಮನಿಯ **DLR** ಮತ್ತು ಫ್ರಾನ್ಸ್‌ನ **CNES** ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಜಂಟಿಯಾಗಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಪಡಿಸಿವೆ.

ಫೋಬೋಸ್ ಮತ್ತು ಡೀಮೋಸ್ ಕುರಿತು:

- **ಸ್ಥಳ (ನೆಲೆ):** ಇವು ಮಂಗಳ ಗ್ರಹದ ಎರಡು ನೈಸರ್ಗಿಕ ಉಪಗ್ರಹಗಳಾಗಿವೆ.
- **ಶೋಧನೆ:** ಆಗಸ್ಟ್ **1877** ರಲ್ಲಿ ಅಮೆರಿಕದ ಖಗೋಳಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞ ಅಸಾಫ್ ಹಾಲ್ ಅವರು ಇವುಗಳನ್ನು ಕಂಡುಹಿಡಿದರು.
- **ಆಕಾರ:** ಇವು ಚಿಕ್ಕದಾಗಿದ್ದು, ಅನಿಯಮಿತ ಆಕಾರವನ್ನು ಹೊಂದಿವೆ.

ರಾಜಕೀಯ ಮತ್ತು ಆಡಳಿತ
ನಮೋ ಭಾರತ್ ದಿವಸ 2026

ಸಂದರ್ಭ: ಸಾರ್ವಜನಿಕರಿಗಾಗಿ 'ನಮೋ ಭಾರತ್' ಸೇವೆಗಳನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದ ವಾರ್ಷಿಕೋತ್ಸವದ ನೆನಪಿಗಾಗಿ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ರಾಜಧಾನಿ ವಲಯ ಸಾರಿಗೆ ನಿಗಮವು (**NCRTC**) ಅಕ್ಟೋಬರ್ 17 ರಂದು 'ನಮೋ ಭಾರತ್ ದಿವಸ 2026' ಅನ್ನು ಆಚರಿಸಿತು.

ನಮೋ ಭಾರತ್ ಕುರಿತು:

- ಇದು ವೇಗದ ಮತ್ತು ಆರಾಮದಾಯಕ ಅಂತರ್-ನಗರ (ಒಂದು ನಗರದಿಂದ ಮತ್ತೊಂದು ನಗರಕ್ಕೆ) ಪ್ರಯಾಣಕ್ಕಾಗಿ ರೂಪಿಸಲಾದ ಭಾರತದ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ತ್ವರಿತ ಸಾರಿಗೆ ವ್ಯವಸ್ಥೆ (**RRTS**) ಸೇವೆಯಾಗಿದೆ.

ಪ್ರಮುಖ ಅಂಶಗಳು:

- **ಮೊದಲ ಮಾರ್ಗ (ಕಾರಿಡಾರ್):** ದೆಹಲಿ-ಗಾಜಿಯಾಬಾದ್-ಮೀರತ್ ಮಾರ್ಗ, ಇದು ಸುಮಾರು 82 ಕಿ.ಮೀ ಉದ್ದವಿದೆ.
- **ಉದ್ಘಾಟನೆ:** ಮೊದಲ ಆದ್ಯತೆಯ ಮಾರ್ಗವನ್ನು (ಸಾಹಿಬಾಬಾದ್‌ನಿಂದ ದುಹಾಯ್ ಡಿಪೋ)

ಅಕ್ಟೋಬರ್ 20, 2023 ರಂದು ಉದ್ಘಾಟಿಸಲಾಯಿತು.

- **ಉದ್ದೇಶಗಳು:** ಪ್ರಯಾಣದ ಸಮಯ, ರಸ್ತೆ ದಟ್ಟಣೆ ಮತ್ತು ವಾಹನಗಳ ಮಾಲಿನ್ಯವನ್ನು (ಹೊಗೆಯನ್ನು) ಕಡಿಮೆ ಮಾಡುವುದು; ಹಾಗೂ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯನ್ನು ಉತ್ತೇಜಿಸುವುದು.
- **ಅನುಷ್ಠಾನ ಸಂಸ್ಥೆ:** ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ರಾಜಧಾನಿ ವಲಯ ಸಾರಿಗೆ ನಿಗಮ (**NCRTC**). ಇದನ್ನು 2013 ರಲ್ಲಿ ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರ ಹಾಗೂ ದೆಹಲಿ, ಹರಿಯಾಣ, ರಾಜಸ್ಥಾನ ಮತ್ತು ಉತ್ತರ ಪ್ರದೇಶ ಸರ್ಕಾರಗಳ ಜಂಟಿ ಉದ್ಯಮವಾಗಿ ಸ್ಥಾಪಿಸಲಾಯಿತು.

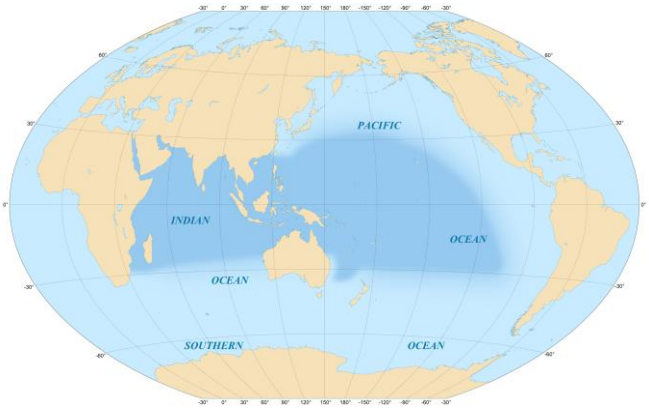
ಅಂತಾರಾಷ್ಟ್ರೀಯ
ಅಸಿಯಾನ್-ಭಾರತ ರಕ್ಷಣಾ ಚಿಂತಕರ ಚಾವಡಿ ವೇದಿಕೆ

ಸಂದರ್ಭ: ನವದೆಹಲಿಯಲ್ಲಿ ನಡೆದ **1ನೇ ಅಸಿಯಾನ್-ಭಾರತ ರಕ್ಷಣಾ ಚಿಂಕರ ಚಾವಡಿ ವೇದಿಕೆ**ಯಲ್ಲಿ, ಮುಕ್ತ, ತೆರೆದ, ಅಂತರ್ಗತ ಮತ್ತು ನಿಯಮ-ಆಧಾರಿತ **ಇಂಡೋ-ಪೆಸಿಫಿಕ್** ಪ್ರದೇಶವನ್ನು ಉತ್ತೇಜಿಸಲು **ಭಾರತ-ಅಸಿಯಾನ್ (ASEAN) ಸಹಕಾರ**ವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುವ ಅಗತ್ಯವನ್ನು ಭಾರತದ ರಕ್ಷಣಾ ಸಚಿವರು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಿದರು.

ಅಸಿಯಾನ್-ಭಾರತ ರಕ್ಷಣಾ ಚಿಂಕರ ಚಾವಡಿ ವೇದಿಕೆ ಕುರಿತು:

- **ಉದ್ದೇಶ:** ಭಾರತ ಮತ್ತು **ಅಸಿಯಾನ್ (ASEAN)** ನಡುವೆ **ಕಾರ್ಯತಂತ್ರದ ಸಂವಾದ**, **ಜಂಟಿ ಸಂಶೋಧನೆ** ಮತ್ತು **ರಕ್ಷಣಾ ಸಹಕಾರ**ವನ್ನು ಬಲಪಡಿಸುವುದು.
- **ಘೋಷಣೆ:** 2025 ರಲ್ಲಿ ಕೌಲಾಲಂಪುರ್‌ನಲ್ಲಿ ನಡೆದ **2ನೇ ಅಸಿಯಾನ್-ಭಾರತ ರಕ್ಷಣಾ ಮಂತ್ರಿಗಳ ಅನೌಪಚಾರಿಕ ಸಭೆ**ಯಲ್ಲಿ ರಕ್ಷಣಾ ಸಚಿವ ರಾಜನಾಥ್ ಸಿಂಗ್ ಅವರಿಂದ ಇದನ್ನು ಘೋಷಿಸಲಾಯಿತು.

ಇಂಡೋ-ಪೆಸಿಫಿಕ್ ಪ್ರದೇಶ ಕುರಿತು:

- **ವಿಸ್ತೀರ್ಣ:** ಪೂರ್ವ ಆಫ್ರಿಕಾದಿಂದ ಹಿಂದೂ ಮತ್ತು ಪೆಸಿಫಿಕ್ ಮಹಾಸಾಗರಗಳ ಮೂಲಕ ಅಮೆರಿಕ ಖಂಡದವರೆಗೆ ವಿಸ್ತರಿಸಿದೆ.
- **ಮಹತ್ವ:** ಜಾಗತಿಕ ಒಟ್ಟು ಆಂತರಿಕ ಉತ್ಪನ್ನದ (GDP) ಸುಮಾರು **ಶೇ. 62** ರಷ್ಟು ಮತ್ತು ಜಾಗತಿಕ ಕಡಲ ವ್ಯಾಪಾರದ **ಶೇ. 50** ರಷ್ಟನ್ನು ಇದು ಹೊಂದಿದೆ.
- **ಭಾರತದ ಅವಲಂಬನೆ:** ಭಾರತದ ಸುಮಾರು **ಶೇ. 90 ರಷ್ಟು ವ್ಯಾಪಾರ**ವು (ಗಾತ್ರದ ಆಧಾರದಲ್ಲಿ) ಕಡಲ ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ನಡೆಯುತ್ತದೆ; ಅಂದಾಜು **ಶೇ. 80 ರಷ್ಟು ತೈಲ ಆಮದು** ಸಮುದ್ರದ ಮೂಲಕವೇ ಸಾಗಣೆಯಾಗುತ್ತದೆ.
- **ಭಾರತದ ದೃಷ್ಟಿಕೋನ: ಅಸಿಯಾನ್ (ASEAN) ಕೇಂದ್ರಿತ**ವಾದ ಮುಕ್ತ, ತೆರೆದ ಮತ್ತು ಎಲ್ಲರನ್ನೂ ಒಳಗೊಂಡ **ಇಂಡೋ-ಪೆಸಿಫಿಕ್** ಪ್ರದೇಶದ ನಿರ್ಮಾಣ.

ರಕ್ಷಣೆ
ವರುಣಾಸ್ತ್ರ ಟಾರ್ಪಿಡೊಗಳು ಮತ್ತು GSAT-7C

ಸಂದರ್ಭ: ರಕ್ಷಣಾ ಸಚಿವಾಲಯವು (MoD) **ವರುಣಾಸ್ತ್ರ ಹೆವಿ ವೆಯ್ಟ್ ಟಾರ್ಪಿಡೊಗಳು** (ಭಾರವಾದ ಟಾರ್ಪಿಡೊ) ಮತ್ತು **GSAT-7C** ಸಂವಹನ ಉಪಗ್ರಹವನ್ನು ಖರೀದಿಸಲು ಒಪ್ಪಂದಗಳಿಗೆ ಸಹಿ ಹಾಕಿದೆ.

ವರುಣಾಸ್ತ್ರ ಟಾರ್ಪಿಡೊ ಕುರಿತು:

- **ಪ್ರಕಾರ:** ಹಡಗಿನಿಂದ ಉಡಾಯಿಸಬಲ್ಲ, ಜಲಾಂತರ್ಗಾಮಿ-ನಿರೋಧಕ ಭಾರವಾದ ಟಾರ್ಪಿಡೊ; ಇದು **ಶೇ. 95 ರಷ್ಟು ದೇಶೀಯ** ನಿರ್ಮಾಣವಾಗಿದೆ.
- **ಅಭಿವೃದ್ಧಿಪಡಿಸಿದವರು:** ನೇವಲ್ ಸೈನ್ಸ್ ಅಂಡ್ ಟೆಕ್ನಾಲಜಿಕಲ್ ಲ್ಯಾಬೋರೇಟರಿ (NSTL) ಮತ್ತು ರಕ್ಷಣಾ ಸಂಶೋಧನೆ ಮತ್ತು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಸಂಸ್ಥೆ (DRDO).
- **ಸಿಡಿತಲೆ: 250 ಕೆ.ಜಿ.** ತೂಕದ ಅಧಿಕ-ಸ್ಫೋಟಕ (ಹೈ-ಎಕ್ಸ್‌ಪ್ಲೋಸಿವ್).
- **ವ್ಯಾಪ್ತಿ: 40–50 ಕಿ.ಮೀ.**; **ವೇಗ: 40 ನಾಟ್ಸ್**ಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚು.
- **ಕಾರ್ಯಾಚರಣೆಯ ಆಳ:** ಗರಿಷ್ಠ **600 ಮೀಟರ್** ವರೆಗೆ.
- **ಮಾರ್ಗದರ್ಶನ ವ್ಯವಸ್ಥೆ:** ಆಕ್ಟಿವ್-ಪ್ಯಾಸಿವ್ ಅಕೌಸ್ಟಿಕ್ ಹೋಮಿಂಗ್, ವೈರ್ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನ ಮತ್ತು ನ್ಯಾವಿಕ್ (NavIC) ಆಧಾರಿತ ನ್ಯಾವಿಗೇಶನ್ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಇದು ಹೊಂದಿದೆ.

GSAT-7C ಕುರಿತು:

- **ಪ್ರಕಾರ:** ಇದು ಭಾರತೀಯ ವಾಯುಪಡೆಗಾಗಿ (IAF) ಅಭಿವೃದ್ಧಿಪಡಿಸಲಾದ ದೇಶೀಯ ಸಂವಹನ ಉಪಗ್ರಹವಾಗಿದೆ.
- **ಉದ್ದೇಶ:** ವಾಯುಪಡೆಯ (IAF) ವಿಮಾನಗಳು, ಶಸ್ತ್ರಾಸ್ತ್ರಗಳು ಮತ್ತು ನೆಲೆಗಳ ನಡುವೆ **ಸುರಕ್ಷಿತ, ಸ್ಥಿತಿಸ್ಥಾಪಕ ಮತ್ತು ತಡೆರಹಿತ ಸಂವಹನ**ವನ್ನು ಒದಗಿಸುವುದು ಹಾಗೂ ಕಾರ್ಯಾಚರಣೆಯ ಪರಿಣಾಮಕಾರಿತ್ವವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುವುದು.

ಅಂತಾರಾಷ್ಟ್ರೀಯ
ಜಾಗತಿಕ ಬಹುಮುಖಿ ಬಡತನ ಸೂಚ್ಯಂಕ 2026

ಸಂದರ್ಭ: ಜಾಗತಿಕ ಬಹುಮುಖಿ ಬಡತನ ಸೂಚ್ಯಂಕದ (MPI) ಇತ್ತೀಚಿನ ವರದಿಯ ಪ್ರಕಾರ, **2025** ರಲ್ಲಿ ಬಹುಮುಖಿ ಬಡವರ ಸಂಖ್ಯೆಯು **51.5 ಮಿಲಿಯನ್** ಹೆಚ್ಚಾಗಿದೆ.

ಜಾಗತಿಕ MPI ಕುರಿತು:

- **ಪ್ರಕಟಿಸುವವರು:** ವಿಶ್ವಸಂಸ್ಥೆಯ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ (UNDP) ಮತ್ತು ಆಕ್ಸ್‌ಫರ್ಡ್ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದ ಆಕ್ಸ್‌ಫರ್ಡ್ ಬಡತನ ಮತ್ತು ಮಾನವ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಉಪಕ್ರಮ (OPHI).
- ಕೇವಲ ಆರ್ಥಿಕ (ಹಣಕಾಸು) ಆದಾಯವನ್ನು ಮೀರಿ ಬಡತನವನ್ನು ಅಳೆಯಲು **2010** ರಲ್ಲಿ ಇದನ್ನು ಪರಿಚಯಿಸಲಾಯಿತು.
- **ವ್ಯಾಪ್ತಿ:** ಈ ಸೂಚ್ಯಂಕವು ಜಾಗತಿಕ ಜನಸಂಖ್ಯೆಯ ಸುಮಾರು **ಶೇ. 78** ರಷ್ಟನ್ನು ಪ್ರತಿನಿಧಿಸುವ **108 ದೇಶಗಳನ್ನು** ಒಳಗೊಂಡಿದೆ.

ಜಾಗತಿಕ MPI 2026 ರ ಪ್ರಮುಖ ಅಂಶಗಳು:

- **ಜಾಗತಿಕ ಬಡತನ:** 2025 ರಲ್ಲಿ ವಿಶ್ವಾದ್ಯಂತ ಸುಮಾರು **1.2 ಬಿಲಿಯನ್** ಜನರು ಬಹುಮುಖಿ ಬಡವರಾಗಿದ್ದರು.
- **ಮಕ್ಕಳ ಬಡತನ:** ವಿಶ್ವದ ಬಹುಮುಖಿ ಬಡ ಜನಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಬಹುಪಾಲು (ಸುಮಾರು ಅರ್ಧದಷ್ಟು) **ಮಕ್ಕಳೇ** ಆಗಿದ್ದಾರೆ.
- **ಗ್ರಾಮೀಣ ಕೇಂದ್ರೀಕರಣ:** ಬಹುಮುಖಿ ಬಡವರಲ್ಲಿ ಐದನೇ ನಾಲ್ಕು ಭಾಗಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಜನರು (ಶೇ. 80 ಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚು) **ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ** ವಾಸಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.
- **ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಅಸಮಾನತೆಗಳು: ಸಬ್-ಸಹಾರನ್ ಆಫ್ರಿಕಾ** ಅತಿ ಹೆಚ್ಚು ಬಹುಮುಖಿ ಬಡತನವನ್ನು ದಾಖಲಿಸಿದೆ; ಆದರೆ **ದಕ್ಷಿಣ ಏಷ್ಯಾ**ವು ಪೌಷ್ಟಿಕಾಂಶ, ವಸತಿ ಮತ್ತು ಶಿಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ಗಣನೀಯ ಕೊರತೆಗಳನ್ನು ಎದುರಿಸುತ್ತಿದೆ.

ಪರಿಸರ
ಕಿಗಾಲಿ ತಿದ್ದುಪಡಿಯ 10 ವರ್ಷಗಳು

ಸಂದರ್ಭ: ಅಕ್ಟೋಬರ್ 15, 2016 ರಂದು ರುವಾಂಡಾದ ಕಿಗಾಲಿಯಲ್ಲಿ ಅಂಗೀಕರಿಸಲ್ಪಟ್ಟ 'ಮಾಂಟ್ರಿಯಲ್ ಪ್ರೋಟೋಕಾಲ್'ನ ಕಿಗಾಲಿ ತಿದ್ದುಪಡಿಗೆ 10 ವರ್ಷಗಳು ಪೂರ್ಣಗೊಂಡಿವೆ.

ಕಿಗಾಲಿ ತಿದ್ದುಪಡಿಯ ಕುರಿತು:

- **ಅಂಗೀಕಾರ:** **2016** ರಲ್ಲಿ ರುವಾಂಡಾದ ಕಿಗಾಲಿಯಲ್ಲಿ; ಜನವರಿ 1, **2019** ರಂದು ಜಾರಿಗೆ ಬಂದಿತು.
- **ಉದ್ದೇಶ:** ಮಾಂಟ್ರಿಯಲ್ ಪ್ರೋಟೋಕಾಲ್ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ಹೈಡ್ರೋಫ್ಲೋರೋಕಾರ್ಬನ್‌ಗಳ (**HFCs**) ಬಳಕೆಯನ್ನು ಹಂತಹಂತವಾಗಿ ಕಡಿಮೆ ಮಾಡುವುದು.
- **ಸೂಚನೆ:** ಈ ಅನಿಲಗಳು ಓಝೋನ್ ಪದರವನ್ನು ನಾಶಪಡಿಸುವುದಿಲ್ಲ, ಆದರೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಜಾಗತಿಕ ತಾಪಮಾನದ (ಗ್ಲೋಬಲ್ ವಾರ್ಮಿಂಗ್) ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ಹೊಂದಿವೆ.
- **ಮೂಲ:** **2009** ರಲ್ಲಿ ಮೈಕ್ರೋನೇಷಿಯಾ ಮತ್ತು ಮಾರಿಷಸ್ ದೇಶಗಳು **HFCs** ನಿಯಂತ್ರಣವನ್ನು ಮೊದಲ ಬಾರಿಗೆ ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸಿದವು.
- **ಹಂತಹಂತದ ಕಡಿತ:** ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಹೊಂದಿದ ಮತ್ತು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಶೀಲ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳಿಗೆ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಕಾಲಮಿತಿಗಳನ್ನು ನಿಗದಿಪಡಿಸಲಾಗಿದ್ದು, 2040 ರ ದಶಕದ ಅಂತ್ಯದ ವೇಳೆಗೆ ಇವುಗಳ ಉತ್ಪಾದನೆ ಮತ್ತು ಬಳಕೆಯನ್ನು **ಶೇ. 80-85** ರಷ್ಟು ಕಡಿಮೆ ಮಾಡುವ ಗುರಿ ಹೊಂದಿದೆ.
- **ವ್ಯಾಪಾರ ನಿಯಂತ್ರಣಗಳು:** **HFCs** ಆಮದು-ರಫ್ತು ಪರವಾನಗಿಯನ್ನು ಕಡ್ಡಾಯಗೊಳಿಸಲಾಗಿದೆ; **2033** ರಿಂದ ಈ ಒಪ್ಪಂದದ ಸದಸ್ಯರಲ್ಲದ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳೊಂದಿಗಿನ ವ್ಯಾಪಾರದ ಮೇಲೆ ನಿರ್ಬಂಧಗಳನ್ನು ನಿಗದಿಪಡಿಸಲಾಗಿದೆ.
- **ಭಾರತದ ಪಾತ್ರ:** ಭಾರತವು **2021** ರಲ್ಲಿ ಈ ತಿದ್ದುಪಡಿಯನ್ನು ಅನುಮೋದಿಸಿದೆ; ದೇಶದಲ್ಲಿ **2032** ರಿಂದ ಇವುಗಳ ಹಂತಹಂತದ ಕಡಿತ ಪ್ರಾರಂಭವಾಗಲಿದೆ.

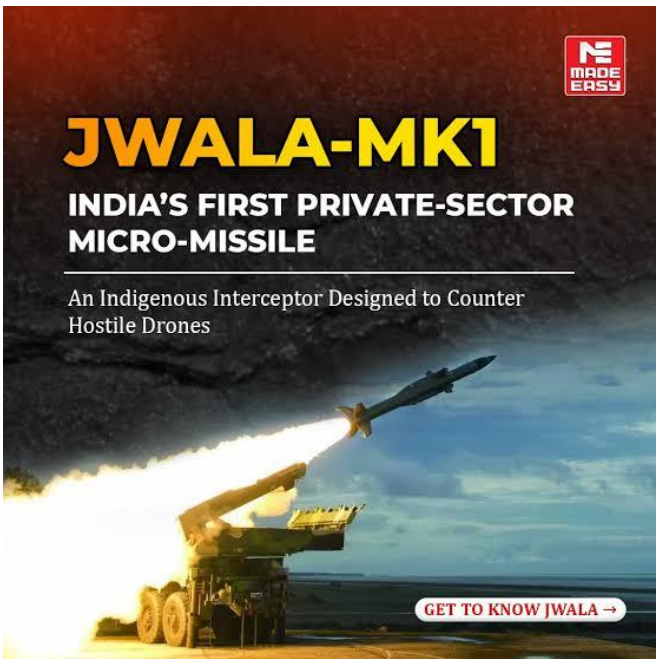
ಪರಿಸರ
ಭಾರತ್ ಸ್ಟೇಜ್ VII (BS-VII) ಹೊರಸೂಸುವಿಕೆ ಮಾನದಂಡಗಳು

ಸಂದರ್ಭ: ರಸ್ತೆ ಸಾರಿಗೆ ಮತ್ತು ಹೆದ್ದಾರಿಗಳ ಸಚಿವಾಲಯವು (**MoRTH**) ಏಪ್ರಿಲ್ 1, **2029** ರಿಂದ **ಭಾರತ್ ಸ್ಟೇಜ್ VII (BS-VII)** ಹೊರಸೂಸುವಿಕೆ ಮಾನದಂಡಗಳನ್ನು (ಮಾಲಿನ್ಯ ನಿಯಂತ್ರಣ ಮಾನದಂಡಗಳು) ಜಾರಿಗೆ ತರಲು ಕರಡು ಅಧಿಸೂಚನೆಯನ್ನು ಹೊರಡಿಸಿದೆ.

BS-VII ಮಾನದಂಡದ ಕುರಿತು:

- **ಅನುಷ್ಠಾನದ ಹಂತಗಳು:** ಕಾರುಗಳಿಗೆ **2029** ರಲ್ಲಿ, ಲಘು ವಾಣಿಜ್ಯ ವಾಹನಗಳಿಗೆ **2030** ರಲ್ಲಿ, ಹಾಗೂ ಟ್ರಕ್‌ಗಳು ಮತ್ತು ಬಸ್‌ಗಳಿಗೆ **2031** ರಲ್ಲಿ ಇದು ಜಾರಿಯಾಗಲಿದೆ.
- **ಉದ್ದೇಶ:** ವಾಹನಗಳಿಂದ ಉಂಟಾಗುವ **ವಾಯು ಮಾಲಿನ್ಯ**ವನ್ನು ಗಣನೀಯವಾಗಿ ಕಡಿಮೆ ಮಾಡುವುದು.
- **ವಿದ್ಯುತ್ ವಾಹನಗಳ (EV) ಸೇರ್ಪಡೆ:** ವಿದ್ಯುತ್ ವಾಹನಗಳನ್ನು (**EVs**) ಒಳಗೊಂಡ ಮೊದಲ 'ಭಾರತ್ ಸ್ಟೇಜ್' ಮಾನದಂಡ ಇದಾಗಿದೆ.
- **ಮಾಲಿನ್ಯ ನಿಯಂತ್ರಣ:** ವಾಹನಗಳ ಹೊಗೆ ಕೊಳವೆ (ಎಕ್ಸಾಸ್ಟ್), ಬ್ರೇಕ್ ಮತ್ತು ಟೈರ್‌ಗಳಿಂದ ಹೊರಸೂಸಲ್ಪಡುವ ಅತ್ಯಂತ ಸಣ್ಣ ಕಣಗಳ ಮೇಲೆ ಇದು **ಕಟ್ಟುನಿಟ್ಟಾದ ಮಿತಿ**ಗಳನ್ನು ವಿಧಿಸುತ್ತದೆ.
- **ಬ್ಯಾಟರಿ ಬಾಳಿಕೆ:** ವಿದ್ಯುತ್ ವಾಹನಗಳು ಒಂದು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಅವಧಿಯವರೆಗೆ ಕನಿಷ್ಠ ಮಟ್ಟದ **ಬ್ಯಾಟರಿ ಕಾರ್ಯಕ್ಷಮತೆ**ಯನ್ನು ಕಾಯ್ದುಕೊಳ್ಳುವುದು ಕಡ್ಡಾಯವಾಗಿದೆ.
- **ಪರಿಸರ ವಾಹನ ಪಾಸ್‌ಪೋರ್ಟ್ (EVP):** ವಾಹನಗಳ ಇಂಧನ ಬಳಕೆ, ಬ್ಯಾಟರಿಯ ಆರೋಗ್ಯ ಸ್ಥಿತಿ ಮತ್ತು ಅವುಗಳ ಮಾಲಿನ್ಯ ಹೊರಸೂಸುವಿಕೆಯ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಈ ಪಾಸ್‌ಪೋರ್ಟ್ ಪ್ರದರ್ಶಿಸುತ್ತದೆ.

ವಿಜ್ಞಾನ ಮತ್ತು ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ
ಜ್ವಾಲಾ: ಭಾರತದ ಮೊದಲ ಖಾಸಗಿ-ವಲಯದ ಮೈಕ್ರೋ-ಕ್ಷಿಪಣಿ

ಸಂದರ್ಭ (BS): ಭಾರತದ ಮೊದಲ ಸಂಪೂರ್ಣ ದೇಶೀಯವಾಗಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಪಡಿಸಿದ ಖಾಸಗಿ ವಲಯದ ಮೈಕ್ರೋ-ಕ್ಷಿಪಣಿಯಾದ **'ಜ್ವಾಲಾ'** ತನ್ನ ಚೊಚ್ಚಲ ಪ್ರಾಯೋಗಿಕ ಪರೀಕ್ಷೆಗೆ ಸಿದ್ಧಗೊಳ್ಳುತ್ತಿದೆ.

ಜ್ವಾಲಾ ಕ್ಷಿಪಣಿಯ ಕುರಿತು:

- **ಪ್ರಕಾರ:** ಇದು ಶತ್ರುಗಳ ಡ್ರೋನ್‌ಗಳನ್ನು ನಾಶಮಾಡಲು ವಿನ್ಯಾಸಗೊಳಿಸಲಾದ ಅಲ್ಪ-ಶ್ರೇಣಿಯ **ನೆಲದಿಂದ-ಗಾಳಿಗೆ** ಚಿಮ್ಮುವ ಕ್ಷಿಪಣಿಯಾಗಿದೆ.
- **ಅಭಿವೃದ್ಧಿಪಡಿಸಿದವರು:** ಭಾರತೀಯ ಖಾಸಗಿ ರಕ್ಷಣಾ ಕಂಪನಿಯಾದ ಐಜಿ ಡಿಫೆನ್ಸ್ (**IG Defence**).
- **ವ್ಯಾಪ್ತಿ:** ಅಂದಾಜು **2 ರಿಂದ 5 ಕಿ.ಮೀ.**
- **ಪ್ರೊಪಲ್ಷನ್ (ನೂಕುಬಲ):** ಡ್ಯುಯಲ್-ಪಲ್ಸ್ ಘನ ರಾಕೆಟ್ ಮೋಟಾರ್.
- **ಸಿಡಿತಲೆ:** ಪ್ರಾಕ್ಸಿಮಿಟಿ ಫ್ಯೂಸ್ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಹೊಂದಿರುವ **ಅಧಿಕ-ಸ್ಫೋಟಕ** ಸಿಡಿತಲೆ.
- **ಸಂಯೋಜನೆ:** ಇದು ಕೃತಕ ಬುದ್ಧಿಮತ್ತೆ (AI) ಆಧಾರಿತ ಸಂವೇದಕಗಳು (ಸೆನ್ಸಾರ್), ಕಮಾಂಡ್ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗಳು ಮತ್ತು ಇಂಟರ್ಸೆಪ್ಟರ್‌ಗಳನ್ನು ಸಂಪರ್ಕಿಸುವ ಗ್ರಿಡ್ ಡಿಫೆಂಡ್ (**GRID Defend**) ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಒಂದು ಭಾಗವಾಗಿದೆ.

ಆರೋಗ್ಯ ಮತ್ತು ಸಮಾಜ
ದಡಾರ (Measles)

ಸಂದರ್ಭ: ಕೇರಳದ ಕೋಯಿಕ್ಕೋಡ್‌ನಲ್ಲಿ **161 ದೃಢಪಟ್ಟ** ಮತ್ತು **116 ಶಂಕಿತ** ದಡಾರ ಪ್ರಕರಣಗಳು ವರದಿಯಾಗಿವೆ.

ದಡಾರ ಕುರಿತು:

- **ಕಾರಣ:** ಇದು ಮಾರ್ಬಿಲ್ಲಿವೈರಸ್ (**Morbillivirus**) ಕುಲದ ವೈರಸ್‌ನಿಂದ ಉಂಟಾಗುವ ಹೆಚ್ಚು **ಸಾಂಕ್ರಾಮಿಕ ವೈರಲ್ ಕಾಯಿಲೆ**ಯಾಗಿದೆ.
- **ಹರಡುವಿಕೆ:** ಸೋಂಕಿತ ವ್ಯಕ್ತಿಯು ಕೆಮ್ಮಿದಾಗ, ಸೀನಿದಾಗ ಅಥವಾ ಉಸಿರಾಡಿದಾಗ ಇದು **ಗಾಳಿಯ ಮೂಲಕ** ಹರಡುತ್ತದೆ.
- **ಲಕ್ಷಣಗಳು:** ತೀವ್ರ ಜ್ವರ, ಕೆಮ್ಮು, ಸ್ರವಿಸುವ ಮೂಗು, ಕೆಂಪು ಕಣ್ಣುಗಳು ಮತ್ತು **ಚರ್ಮದ ಮೇಲೆ ದದ್ದುಗಳು** ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತವೆ.
- **ತೊಡಕುಗಳು:** ವಿಶೇಷವಾಗಿ **5 ವರ್ಷದೊಳಗಿನ ಮಕ್ಕಳಲ್ಲಿ** ನ್ಯುಮೋನಿಯಾ ಮತ್ತು ಮೆದುಳಿನ ಉರಿಯೂತಕ್ಕೆ (ಎನ್ಸೆಫಾಲಿಟಿಸ್) ಕಾರಣವಾಗಬಹುದು.
- **ತಡೆಗಟ್ಟುವಿಕೆ:** MMR ಲಸಿಕೆಯ ಎರಡು ಡೋಸ್‌ಗಳು ದಡಾರದ ವಿರುದ್ಧ ಸುಮಾರು **ಶೇ. 97 ರಷ್ಟು ರಕ್ಷಣೆ** ನೀಡುತ್ತವೆ.
- **ಭಾರತದ ಉಪಕ್ರಮ:** ಭಾರತದ ಸಾರ್ವತ್ರಿಕ ಲಸಿಕಾ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದಲ್ಲಿ (UIP) ದಡಾರ ಲಸಿಕೆಯನ್ನು ಕಡ್ಡಾಯವಾಗಿ ಸೇರಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಆರ್ಥಿಕತೆ
ರಮೇಶ್ ಚಂದ್ ಸಮಿತಿ

ಸಂದರ್ಭ: ಕಬ್ಬು ಬೆಳೆಗಾರರ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸಲು ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರವು ನೀತಿ ಆಯೋಗದ ಮಾಜಿ ಸದಸ್ಯ ಪ್ರೊಫೆಸರ್ ರಮೇಶ್ ಚಂದ್ ಅವರ ಅಧ್ಯಕ್ಷತೆಯಲ್ಲಿ ಸಮಿತಿಯೊಂದನ್ನು ರಚಿಸಿದೆ.

ಉದ್ದೇಶ: ಕಬ್ಬಿನ ನ್ಯಾಯೋಚಿತ ಮತ್ತು ಲಾಭದಾಯಕ ಬೆಲೆಯನ್ನು (FRP) ಹೆಚ್ಚಿಸುವ ಬೇಡಿಕೆಯನ್ನು ಮತ್ತು ಕಾರ್ಖಾನೆ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಸಕ್ಕರೆಯ ಕನಿಷ್ಠ ಮಾರಾಟ ಬೆಲೆಯನ್ನು (MSP) ಪರಿಷ್ಕರಿಸುವ ಬೇಡಿಕೆಯನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸುವುದು.

ನ್ಯಾಯೋಚಿತ ಮತ್ತು ಲಾಭದಾಯಕ ಬೆಲೆ (FRP) ಕುರಿತು:

- **ಅರ್ಥ:** ಸಕ್ಕರೆ ಕಾರ್ಖಾನೆಗಳು ಕಬ್ಬು ಬೆಳೆಗಾರರಿಗೆ ಕಾನೂನುಬದ್ಧವಾಗಿ ಪಾವತಿಸಬೇಕಾದ **ಕನಿಷ್ಠ ಬೆಲೆ**.
- **ನಿರ್ಧಾರ:** ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರಗಳು ಮತ್ತು ಪಾಲುದಾರರನ್ನು ಸಂಪರ್ಕಿಸಿದ ನಂತರ, ಕೃಷಿ ವೆಚ್ಚಗಳು ಮತ್ತು ಬೆಲೆಗಳ ಆಯೋಗದ (CACP) ಶಿಫಾರಸುಗಳ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರವು ಇದನ್ನು ನಿಗದಿಪಡಿಸುತ್ತದೆ.
- **ಕಾನೂನು ಆಧಾರ:** ಅತ್ಯಗತ್ಯ ವಸ್ತುಗಳ ಕಾಯ್ದೆ, 1955 ರ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ಹೊರಡಿಸಲಾದ **ಕಬ್ಬು (ನಿಯಂತ್ರಣ) ಆದೇಶ, 1966**.

ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಸಕ್ಕರೆ ಉತ್ಪಾದನೆ:

- 2021-2022 ರಲ್ಲಿ ಬ್ರೆಜಿಲ್ ದೇಶವನ್ನು ಹಿಂದಿಕ್ಕಿ ಭಾರತವು ವಿಶ್ವದ **ಅತಿ ದೊಡ್ಡ ಸಕ್ಕರೆ ಉತ್ಪಾದಕ** ರಾಷ್ಟ್ರವಾಗಿ ಹೊರಹೊಮ್ಮಿತು.
- **ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಸಕ್ಕರೆ ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳ ವಲಯ:** ಸಕ್ಕರೆ ಕೈಗಾರಿಕೆಯು ಪ್ರಮುಖವಾಗಿ ಎರಡು ಉತ್ಪಾದನಾ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಹಂಚಿಹೋಗಿದೆ:
  - **ಉತ್ತರದಲ್ಲಿ:** ಉತ್ತರ ಪ್ರದೇಶ, ಬಿಹಾರ, ಹರಿಯಾಣ ಮತ್ತು ಪಂಜಾಬ್.
  - **ದಕ್ಷಿಣದಲ್ಲಿ:** ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರ, ಕರ್ನಾಟಕ, ತಮಿಳುನಾಡು ಮತ್ತು ಆಂಧ್ರಪ್ರದೇಶ.

ಕಬ್ಬು - ಉಪಯೋಗಗಳು:

- ಇದು **ಬಿದಿರು ಕುಟುಂಬಕ್ಕೆ** ಸೇರಿದ ಸಸ್ಯವಾಗಿದೆ ಮತ್ತು ಭಾರತದ ಸ್ಥಳೀಯ ಬೆಳೆಯಾಗಿದೆ.
- ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಉತ್ಪಾದನೆಯಾಗುವ ಒಟ್ಟು ಕಬ್ಬಿನಲ್ಲಿ ಸುಮಾರು **ಮೂರನೇ ಎರಡರಷ್ಟು (2/3) ಭಾಗವನ್ನು ಬೆಲ್ಲ ಮತ್ತು ಖಂಡಸಾರಿ** ತಯಾರಿಕೆಗೆ ಬಳಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಕೇವಲ ಮೂರನೇ ಒಂದರಷ್ಟು (1/3) ಭಾಗ ಮಾತ್ರ ಸಕ್ಕರೆ ಕಾರ್ಖಾನೆಗಳಿಗೆ ಹೋಗುತ್ತದೆ.
- ಇದು **ಆಲ್ಕೋಹಾಲ್** (ಮದ್ಯ) ತಯಾರಿಕೆಗೆ ಕಚ್ಚಾ ವಸ್ತುವನ್ನು ಸಹ ಒದಗಿಸುತ್ತದೆ.
- ಕಬ್ಬನ್ನು ಅರೆದ ನಂತರ ಉಳಿಯುವ ಸಿಪ್ಪೆ/ಕಸವನ್ನು (ಬಗಾಸ್) **ಕಾಗದದ ತಯಾರಿಕೆಯಲ್ಲಿ** ಹೆಚ್ಚು ಲಾಭದಾಯಕವಾಗಿ ಬಳಸಬಹುದು.
- **ಎಥೆನಾಲ್ ಉತ್ಪಾದನೆ:** ಪೆಟ್ರೋಲಿಯಂ ಉತ್ಪನ್ನಗಳಿಗೆ ಮತ್ತು ಇತರ ರಾಸಾಯನಿಕ ಉತ್ಪನ್ನಗಳಿಗೆ ಇದು ಸಮರ್ಥ ಪರ್ಯಾಯವಾಗಿದೆ.
- ಅಮೆರಿಕ ಮತ್ತು ಬ್ರೆಜಿಲ್ ನಂತರ ಭಾರತವು ಎಥೆನಾಲ್ ಉತ್ಪಾದನೆಯಲ್ಲಿ ವಿಶ್ವದ **3ನೇ ಅತಿ ದೊಡ್ಡ ದೇಶ**ವಾಗಿದೆ.

ಬೆಳೆಯಲು ಬೇಕಾದ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಗಳು:

- **ಬೆಳೆಯ ಅವಧಿ:** ಭೌಗೋಳಿಕ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಗಳನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿ ಕಬ್ಬು ಮಾಗಲು **10 ರಿಂದ 15 ತಿಂಗಳುಗಳು** ಮತ್ತು ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ 18 ತಿಂಗಳುಗಳವರೆಗೂ ಸಮಯ ಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ.
- **ಮಣ್ಣು:** ತೇವಾಂಶವನ್ನು ಹಿಡಿದಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುವ ಯಾವುದೇ ರೀತಿಯ ಮಣ್ಣಿನಲ್ಲಿ (ಉದಾಹರಣೆಗೆ: ಗೋಡು ಮಣ್ಣು, ಜೇಡಿಮಣ್ಣು, ಕಪ್ಪು ಹತ್ತಿ ಮಣ್ಣು, ಕಂದು/ಕೆಂಪು ಗೋಡು ಮಣ್ಣು ಮತ್ತು ಲ್ಯಾಟರೈಟ್) ಕಬ್ಬು ಬೆಳೆಯುತ್ತದೆ. ಈ ಮಣ್ಣಿನಲ್ಲಿ **ಸಾರಜನಕ, ಕ್ಯಾಲ್ಸಿಯಂ** ಮತ್ತು **ರಂಜಕ** ಸಮೃದ್ಧವಾಗಿರಬೇಕು.
- **ಹವಾಮಾನ:** ಬಿಸಿ ಮತ್ತು ತೇವಾಂಶಯುಕ್ತ ಹವಾಮಾನ (ತಾಪಮಾನ: **21-27 °C** ಮತ್ತು ಮಳೆ: **75-150 ಸೆಂ.ಮೀ.**) ಕಬ್ಬು ಬೆಳೆಗೆ ಸೂಕ್ತವಾಗಿದೆ.